

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. IV. Cum consummasset Iesus sermones hos omnes, Dixit discipulis suis. Scitis, &c. Mat. 26. 1.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

sanctorum occidendo, ut fieret purgatio omnium delictorum. Et consequenter doluit, quod propterea prosternenda ac destruenda esset. Doluit quoddam mala ista esset passura, sed in primis doluit ac fleuit, quod ipse malorum illius aliqua esset occasio. Et ob id quando Patris obedientia, & nostra utilitas concedebat, et debet persequentibus, in loca deserta secedebat. Ita in cruce pendens pro suis crucifixoribus exoravit, ut oratione occasione compensaret, quam habuerunt illum interficiendi. Ita nos docens, quam sollicitè proximorum salutem cauere debeamus.

20. Vide autem si benedictio, quam dedit Moyses Iudæ, in hac Christi oratione sit impleta. *Hæc (inquit) est Iudæ benedictio: Audi vocem Iudæ, & ad populum suum introduce eum. Manus eius pugnabunt pro eo, & adiutor illius contra aduersarios eius erit.* Verè benedictio, qua in illo benedictæ sunt omnes nationes terræ. Quando Moyses pro populo deprecabatur Dominum indignatum, & volentem illum prorsus deletum, tunc Deus Moyse promisit facturum illum Principem super gentem magnam; id quod nunc implerum est, quando Ecclesia Christi, gens magna, Moysen veneratur, plus multo quam synagoga. Ergo Dominus Iesus, tunc factus est Princeps & Saluator omnium, quando pro populo illo oravit, quem erat Deus deleturus. Moyses ergo, qui se figurâ Christi gestare prænouerat, conuenit cum illo orante pro populo, rogans: *Audi Domine vocem Iudæ.* Tanta eius charitas, qua pro suis interfecto-ribus rogat, meretur, quod illi tribuatur populus maior, excellentior, perfectior. Et propterea ad populum suum introduce eum, quod si opus sit labore, atque virtute, manus Domini (conuertit sermonem ad nos) pugnabunt pro eis, & adiutor illius erit contra aduersarios eius. Vide originem singulari principatus Christi super omnem terram: qui postulauit a Patre, & dedit illi gentes hæreditatem suam, & possessionem suam terminos terræ. Non poterat Christus quemquã offendere, qui est Saluator omnium: occasionem illam ruinæ populi sui, sua oratione deprecatus

Tom. 11. Bellintani.

est apud Patrem. Inde nos orti sumus, inde facti discipuli Christi, membra Christi. Ergo qui verè possumus offendere, cauamus offensam. Bonum quæramus proximorum; simus Ioseph imitatores, qui datus est in salutem multorum populorum: sed Christi in primis, qui saluos facit omnes sperantes in se.

Exod 50.
20.

Psal. 16.7.

F E R I A I V . D O M I N I C Æ I N R A M I S P A L M A R V M .

C O N C I O P R I M A .

Cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit Discipulis suis: Scitis, &c.

Matth. 26.1.

A R G V M E N T V M .

Ostenditur congruentia temporum, in quibus Christus voluit pati, occasione verborum illorum, Post biduum Pascha fiet. Inquiruntur cause, cur non citius, cur in Paschate, & cur à nemine tempus istud sciri voluerit. In secunda parte, quomodo voluntas Dei æterna voluerit hanc Passionem, & quomodo inuidia Iudæorum ad hoc deseruierit.

V T I N A M sit nobis cor illud sapiens, & auris prudens, *Prou. 18.15.* de quibus Salomon in Proverb. o dixit: *Cor prudens possidebit scientiam, & auris sapientium, querit doctrinam.* Cum tanta nobis offeratur occasio vera sapientie, qua de cælo descendit, ut nos doceret viam prudentie, de qua nunc audimus. Cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis. Scitis quia biduum Pascha fiet. Quo declaratur, Dominum Iesum vitam cum doctrina, doctrinamque cum

vita finisse. Aded quod ideo viueret, vt doceret; viueretq; propterea, dum doceret; & quod ideo moreretur, vt doctrinam confirmaret. Quanti ergo nobis facienda est doctrina ista cœlestis, quæ vita & morte Filij Dei mundo est euulgata? Moy- ses dum cum populo fuit, semper illum instruxit: at moriturus, legem repetiit, & confirmauit: nunquam desinens hortari populum, vt audiret vocem Domini Dei sui. At Christus, ne dum viuens & moriens legem suam nobis inculcauit; sed ipsa morte eandem stabiliiuit. Quod nunc demonstrare intendentes.

2. Consideremus, quod lectio ista tria continet, finem Euangelicæ prædicationis, manifestam passionis Dominicæ prædictionem; & eiusdem passionis immediatam præparationem. Primum ibi: *Cum consummasset Iesus sermones hos omnes*. Secundum ibi: *dixit discipulis Scitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominu tradetur vt crucifigatur*. Tertium ibi: *Tunc congregati sunt omnes Principes sacerdotum*. Ad primum. Sermones, quos Dominus tunc habuit & consummavit, fuerunt de ultimo ipsius aduentu, & sæculi consummatione; nam in illis respondit discipulorum interrogationi: *Dic nobis, quando hæc erunt, & quod signum aduentus tui, & consummationis sæculi?* Conclusio autem Euangelicæ prædicationis facta est in prædictione iudicij, vbi omnia quæ declantur facienda, concluduntur; & propterea à Prophetis prædictus est Christus in primis iudicium Gentibus nunciaturus.

Mat. 24.3.

Isa. 42.1.

3. Hinc in Isaia Pater; *Dedi super eum spiritum meum, iudicium Gentibus profert: In veritate educet iudiciu*. Vt per iudicium, quod est vltima conclusio Euangelij, totum Euangelium intelligatur.

3. Consummatio ergo sermonum, quos habuit, Euangelij est consummatio. Intendit ergo Euangelista monstrare, quomodo Christus cum Euangelica prædicatione passionem coniunxit, & opus consummavit, quod dederat illi Pater vt faceret. Si enim mutuo hæc duo respiciunt: nam Passio legem confirmat: lex verò docet passionis virtutem, & efficacitatem.

Job 27.4.

Hic ergo intenditur legis confirmatio per crucem. Etenim testamentum vetus sanguine dedicatum est, vt noui & æterni esset figura, quod nedum simplici morte confirmatum est, vt testamentis commune est; verum sanguinis effusione, ac morte violenter illata, quam tulit Christus; vt quod docuerat fieret ratum, omnique certitudo tolleretur, quando pro veritate illa mortem subire, eamq; crucis promptè voluit. Qua etiam morte æternam mercedem custodientibus illam legem suam adipisceretur. Ad quod facit conclusio totius suæ doctrinæ, facta in prædictione Iudicij vniuersalis, vbi reddet vnicuique; secundum opera sua, cuius conclusionis extrema sunt verba ista: *Ibunt Mentes hi in supplicium; Iusti autem in vitam æternam*. Quibus mox subditur.

Et factum est cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: *Scitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominu tradetur, vt crucifigatur*. Vt doctrinam cum passione coniungens, delectet se per suam passionem euehendum ad apicem Regni, quo posset & obseruatoribus sue legis magnificentia regni sui conferre, & æternis penis illius transgressores nemine cōtradiciente mulctare. Vt fortè biduum interiectum inter doctrinam & mortem, veluti duplicem diem designaret, duplicem videlicet mercedem retribuentem. Nam per diem iudicium intelligi, & Prophetæ testatus est, dicens: *Diem hominu non desiderauit*. Et Apostolus scribens ad Corinthios: *Mihi autem pro minimo est, vt à vobis iudicor, aut ab humano die; sed neque me ipsum iudico*. Vt altero quasi die, iustus assignaret Regnum cœlorum: altero autem impiis, ignem æternum.

De secundo: *Dixit Iesus discipulis, Scitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominu tradetur, vt crucifigatur*. Vbi primū videmus, quomodo lectio ista aptè nobis hodiè propoſita est, quando post biduum filius hominu tradetur, vt crucifigatur. In Paschate videlicet Iudeorum, in quo necesse erat occidi atq; immolari Agnū immacularum, qui filius hominu appellatus, vt voluntaria esse cognoscatur sui ipsius oblatio

oblatio in sacrificium istud vespertinum.
 Futuram enim illam prædicens ostendit aperte, quod oblatus est, quia ipse voluit. Quæ prædictio ad hoc etiam valet, ut interim & nos præparemur, ad tantum suscipiendum mysterium diuinumque Sacramentum. Secundo, de hoc mysterio duo nobis hodiè videnda sunt, videlicet temporum opportunitas, & rerum occasio. Secundum enim hoc punctum, innuit temporis opportunitatem, dicens: *Post biduum Pascha fiet, & filius hominis tradetur.* Quin & in sequentibus de eadem opportunitate agitur, ubi dicitur: *Dicebant autem non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.* Et ab illo die quærebant opportunitatem, ut eum traderent. Rerum autem occasio attenditur in tertio puncto, quod continet concilium & conuiuium. In concilio enim definitum est, *ut Iesum dolo tenerent, & occiderent.* In conuiuio Iudas cogitauit, lucrum quod ex vnguento perdidit, ex vincto recuperare.

De opportunitate agentes, In Christo, in Iudæis, in Iuda videmus temporis attentam opportunitatem. Christus enim dicit: *Post biduum Pascha fiet.* Iudæi, dicunt: *Non in die festo.* Iudas autem exinde quærebat opportunitatem. Ergo Deus tempus statuit huius tanti mysterii, quod non potuit præteriri. Homines verò, quando illis data est potestas, illius fuerunt ministri, non quando voluntas designauit. Videamus ergo, si forte *biduum* istud sint duo tempora hominum; alterum hominis instituti; alterum hominis lapsi: quæ duo procul dubio præcedere debuerunt Christi Crucem. Planum quidem est hoc de homine instituto, nulla enim erat tunc ratio, cur Christus moreretur, cum vere traditus sit propter delicta nostra. Vbi ergo delictum non intrauerat, mors ingredi non potuit etiam per fenestras. Nam *per peccatum mors intravit in hunc mundum.* Mors quidem fuit peccati & germen & remedium. Germen quidem; quia, *in quocumque die transgressus fueris, morte morieris.* Et anima, *qua peccaueris, ipsa morietur. Stimulus enim mortis, peccatum est.* Mors ergo propter transgressionem posita est su-

per ceruices hominum. Ita necessario præterita est prima dies. De secunda sic statuendum est, quod lapsus in peccatum, debuit mortem antecedere. Quæ præcessio, debuit esse præcessio temporis; & tanta, ut dies posset dici; atque ita biduum præcederet diem illam tertiam, in qua Christus moriens, mortuos in peccatis resuscitaret. Ita enim promissum fuit per Oseam Prophetam: *Post duos dies uiuificabit nos & in die tertia suscitabit nos.* Atque totius sæculi duratio in tres dies distincta est, quorum primus fuit dies vitæ; secundus mortis; tertius resurrectionis; ut enim diem tertiam declararet Prophetam, non satis illi fuit dicere: *Viuificabit nos post duos dies;* ne forte putaremur uiuificatis à peccato, nullum superesse diem; & ut sciremus, non mox post duos dies totam factam Resurrectionem. Cœpit quidem illam Christus resurgens ex mortuis, quando & multa corpora sanctorum, qui dormierant, resurrexerunt cum eo; & cum mortui essent homines in delictis suis, dabat illis Deus pœnitentiam ad vitam: nam resurrexit propter iustificationem nostram. Sed hoc continuè agitur, & indies homines in Christo uiuificantur, donec & mortem, quæ nouissimus est inimicus debellandus, ponet cum cæteris omnibus inimicis sub pedibus suis. Tunc completus erit dies tertius, in quo primum uiuentia creata sunt. In hac ergo tertia die suscitatur mortuos, nempe post duos dies, id est post biduum, in quo fuit Pascha, & occisus Agnus mortem omnium superauit.

De hac ergo secunda die quæramus tria. Primo, cur videlicet tam longa facta est, ut dies omnes sua longitudine superaret. Secundo, cur huius longitudinis terminus incertus fuit. Tertio, cur in Paschate terminatus est. Quoad primum dubium respondetur, quod longitudinis illius ratio sumitur à ratione illius terminandi. Dies quidè ista mortis est, quæ mortui sumus in peccatis nostris, quæ ideo finienda est, ut uiuamus aliquando. Ideo in Osee subditum est: *Viuemus in conspectu eius.* Vita ergo nostra iustificatio est à peccatis, hæc verò

Q999 2 a nobis

Osee 6. 3.

Matt. 27. 52.

Act. 11. 18.

Rom. 4. 25.

Psal 109. 1

1. Cor. 15. 26.

Gen. 1. 12.

7

Osee 6. 3.

Ezech. 18.
30.

à nobis exigit conuersionem. *Conuertimini* (inquit) *& uiuite*. Conuersionem uero excitant, & pœnæ solutio, & culpæ cognitio. Dies ergo multos expectatum est, quibus pertransit dies ista longa. Primò, ut supplicium lucent homines tanti facinoris; dum moriuntur homines; dum laborant; dum portant iugum iniquitatis; dum tyrannicè opprimuntur à forti armato principe huius mundi; dum ueniam atque remedium petunt. & non exaudiuntur: sic furorem Domini portant, quem propter peccata sua meruerunt; dum labuntur in præceptis apponentes iniquitatem super iniquitatem. Ita enim iustus Dominus iustum iudicauit, & decens prouidentia sue, quæ iustitiam dilexit, & odit iniquitatem. Secundò, ne si mox prouisum esset per misericordiam, homo paruipenderet tum

Rom 3.20.

malum, tum remedium. Si enim per legem est cognitio peccati, dum quamuis sit sancta & à Deo data, illud tamen auferre non potest, multo magis pœna peccati peccatum prodit, illiusq; grauitatem manifestat. Porro hæc de causa fuit Deus maledictiones aggerans, sæpè causam interponit, dicens: *Quia non audisti uocem Domini Dei tui, nec seruasti mandata eius: &*

Deut. 28.
45.

Nisi custodieris, & feceris omnia uerba legis huius: & Quoniam non audisti uocem Domini Dei tui; Præterquam quod in principio causam maledictionum explicans ait: Quod si audire nolueris uocem Domini Dei tui, ut custodias, & facias omnia mandata eius, uenient super te omnes maledictiones ista, & apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro; ut ita grauitas inobedientia & transgressionis euentius fieret manifesta. Cuius cognitio ingenuo viro incensuum esset ab ea recedere, non tantum formidine pœnæ, quantum uirtutis, Dominiq; uirtutum amore. Si enim peccatum homo non cognouisset, illiusq; malitiam, non facile recederet ab eo. Et enim & hoc pacto per legem fuit cognitio

Rom 3.20.

peccati: quia lex pœnas peccantibus indicat, pœnas (inquam) præsentis, quæ ab hominibus inimicus percipiuntur; cum nedum sub oculis sint, uerum & sensus affligant; & mortem, quod ultimum est ter-

ribilium, inferant. Itaque lex, quæ peccatum uetabat, supplicio etiam grauitatem illius demonstrabat, ut gratius tandem foret remedium, atque iucundius. Tertio, quoniam ex peccato Deus occasionem arripuit magnæ suæ misericordiae manifestandæ, rationabile iudicauit, ut in iustitia ante illam ambularet, & poneret in uigiliis gressus suos. Principio enim tantam clementiam manifestaturus, uoluit iustitiam exercere, actus suos suamque iurisdictionem manifestare, ut iustus simul & misericors cognosceretur Deus ab habitantibus super faciem terræ. Rursum iustitia misericordiae seruiebat, dum per illam ostensa grauitate peccati notum fieret omnibus, quanta sit misericordia Dei, quæ tanto sceleri parcat, quæ tot tantaque commerta supplicia indulget, quæ à se non repellit hominem, qui ingratus simul & reus Creatori suo, illum grauitè offendit, à quo bona cuncta procedunt. Ideò enim seruauit uoluit mater incubans pullis aut ouis, sublati pullis; ut intelligamus, dona Dei nobis esse concessa, dum tamen eorum matrem & genitricem, quæ erat Dei Bonitas, intacta seruetur à nobis, non offensa, non violata, non inhonorata, sed amata, atque in cælum per obedientiam nostram & dignas laudes exaltata. Qui ergo illam uolauerit, iuste disperdet illum Deus; quòd si erga huiusmodi flectatur misericordia, splendet clarius miseratio ista pietissimi Domini nostri. Sicut enim imminens de presenti periculum magis terret, cuius propterea ereptio maioris fit. Sic mali experientia sensum illius facit acutiorem, cuius propterea liberatio magis sentitur, & cum animi aperta magis apprehensione percipitur. Propterea quamuis per legem populus esset instructus, ut contra hostes pugnaturus non timeret; statuit tamen Deus, ut appropinquante prælio, staret Sacerdos ante aciem, & sic loqueretur ad populum: *Audi Israel: Vos hodie contra inimicos uestros pugnam committitis; non pertimescat cor uestrum, nolite metere, nolite cedere, nec formidetis eos; quia Dominus Deus uester in medio uestrum est, & pro uobis contra aduersarios dimicabit,* ut erat

vos de periculo. Plurimq̄ recensentur rationes, cur moram fecerit Dominus venite ad seruos suos, hominesque eripiendos de potestate tenebrarum: Sed quæ dicta sunt, sufficiant: Expleta est dies ista secunda, & factum est vespere & mane dies secundus.

Secundum dubium erat, cur Deus voluit, vt de die illo & hora nemo sciret. Reuelauit quidem futurum aliquando diem, quando veniret Saluator iudicans omnem diem, vt præscium se ac prouidum declararet, qui cum sit Rex sæculorum, sæcula distribuit vniuersa secundum suam voluntatem, & vnicuique tribuit, quod illi competit, & quadrat in vniuersi totius pulchritudinem: atque ita homines omnia committerent diuinæ prouidentie. Voluit tamen, quæ ipse præcognouit, sic hominibus incognita esse, vt scirent quidem futura esse aliquando, non tamen quando. Et hoc primum, quia ad omnes & ad singulos pertinebant, quæ ideo omnes sicut desiderare, ita & expectare deberent: nam si determinatum tempus fuisset exploratum, qui illud anteuerterent, animum ad illud non præterderent, quasi ad rem alienam, nec desiderium accenderetur, verum obtunderetur magis & extenderetur. Voluit ergo hac incertitudine Deus suspensa corda hominum semper cum ardore animi bona ista futura expectare, vt sic inde fructus fidei suæ carperent. Propterea enim etiam de proximo futurâ diem frequentes à Deo fiebant pollicitationes, quæ in Prophetis audiuntur: *Prope est, vt veniat tempus, & dies eius non elongabuntur. Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet & non tardabit. Prope est iustus meus. Egressus est Saluator meus. Me in insula expectabunt, & brachium meum sustinebunt. Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cælum, & terram, & mare, & aridam. Et mouebo omnes gentes, & veniet Desideratus cunctis gentibus.* Et si quando tempus reuelauit, id tamen sic obscure reuelauit, vt nō posset certo sciri. Sicut Danieli determinatæ sunt hebdomades septuaginta, vt sic magis animos expectantium suspensos contineret. Deniq; hac ratione ad efflagitandum aduentum Domini suorum mentes excitauit. Vnde

referta sunt prophetiæ vocibus postulatum. *Ostende nobis Domine misericordiam P sal. 84. 8. tuam. Et salutare tuum da nobis. Vtinam Isai. 64. 1. dirumperes cælos, & descenderes. Emitte A Isai. 16. 1. gnium, Domine, dominatorem terræ. Rotate Isai. 45. 8. cæli de super, & nubes pluant iustum, aperiat tur terra, & germinet Saluatorem.* Neque inanes fuerunt huiusmodi supplicationes, quoniam, vt docet Seraphicus doctor, *D Bon. lib. Deus propter illas accelerauit aduentum 3. dist. 4. suum, vt non immerito diem illum igno- art. 2. q. 1. tum esse voluerit.*

Reliqua erat quærenda ratio, cur in Paschate terminatus sit dies iste secundus. Hæc autem in primis apparet fuisse, quoniam dies mortis erat vita terminandus. Ita enim à secundo transitur ad tertium. *Vi- Ier. 1. 29. tam vero dedit mundo mors Christi, qui est Agnus tollens peccata mundi, vt autem- rens iniquitatem, destruat & mortem. Agnum vero in Paschate immolandum præ- Exod. 12. 3. cipiebat lex. Et hoc, quia per liberationem populi Israel de Ægypto, totum se Deus mundum erepturum à potestate tenebrarum præfigurabat. Si enim omnia in figura 1. Cor. 10. contingebant illis, vt Paulus aperte decer- 11. nit. Hoc populi initium, quod Deus insignissimum esse voluit, totique mundo exploratum, nulli dubium, quod liberatione hominum à peccato & seruitute diaboli designabat: quia liberatione noua creatura nouusque populus Dei à Deo institutus erat. Hoc autem factum est per mortem Christi, qui in figura Agnus ille erat, qui in exitu Israel de Ægypto, immolatus fuit.*

Quamuis enim cætera sacrificia omnia, vbi hostia immolabatur, eandem Christi mortem delinearent; Agnus tamen ille, præcipua erat atque principalis figura ipsius mortis Christi, quæ se Deo obrulit holocaustum pro nobis in odorem suauitatis, vt Ioannes hoc aperuit, dicens; quod *Ioh. 19. 36. ideo non fregerunt eius crura; vt scriptura impleteretur: Os non comminuetis ex eo. Hinc Exo. 12. 43. Agnus nominatus est Christus, non nomine quouis alterius victimæ. Vnde Ioannes Baptista: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi; qui dum explicat, quod sit Agnus tollens peccata mundi, infert quod*

quod tunc in primis abstulit peccata mundi, quando figuram impleuit Agni immolati, qui in Paschate immolabatur. *Quam Exod. 7. & uis autem plures actiones interuenerint in ipso exitu de Aegypto, puta quod petierint uasa & vestes ab Aegyptiis, quod multa praecesserint flagella, & alia huiusmodi; insignissima tamen aliarum omnium actio fuit Agni immolatio: in cuius immolatione os eius non erat confringendum; cuius sanguine illarum postes & domus, tunc erant ab Angelo percutiente, cuius carnes assandae erant, cuius comestio accelerata erat ueluti fugientium cum calceamentis in pedibus, & baculis in manibus totaeque carnes comedebantur, aut cremabantur. Atque adeo propria erat Agni immolatio illi liberationi, in qua transiit Dominus per Aegyptum percutiens Aegyptios, seruansque Hebraeos; qui transitus Hebraeo nomine Phase, Pascha uero Chaldaice, ut *Exod. 12. 22.* ipse Agnus Phase nomine, iam seruata consuetudine diceretur. Vnde iubebatur populus immolare Phase, & dicitur quod *Ezech. 35. 18.* zechias & Iosias Reges Phase immolauerunt, quale ab aliis nunquam fuit immolatum. Populus autem in Chaldaica captiuitate Hebraicam linguam aliquantum immutauit, ut pro Man diceret Manna, & pro Phase diceret Pascha. Ita quod Agnus ille, qui in Scriptura Hebraea dicebatur Phase in Euangelio dicatur Pascha. *Mar. 14. 12.* Sic enim scribit Marcus: *Primo die Azimorum, quando Pascha immolabant.* Et in *Luc. 22. 16.* Luca Dominus ait: *Desiderio desiderauit hoc Pascha manducare uobiscum.* Et Ioannes: *Ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.* Matthaeus: *Dixerunt discipuli, ubi uis paremus tibi comedere Pascha?* Et Christus: *Apud se facio Pascha cum discipulis meis. Et parauerunt Pascha.* Vbi apertum est, Agnum qui tunc immolabatur & comedebatur, Pascha communiter appellari. Propter quod Apostolus Paulus Christum, qui ut Agnus mansuetus immolatus est, cuius figura erat ille, qui Pascha dicebatur, eodem Paschatis nomine nominauit. *Pascha* (inquit) *nostrum immolatus est Christus.* Cum ergo Christi mors esset immolatio illa, quae per*

Agnum Paschalem figurabatur, iure merito in Paschate Dominus uoluit celebrare Passionem suam, quando & dies ipse festus eodem nomine, quod est Pascha, dicebatur. *Erat proximum Pascha, dies festus Iudaorum,* inquit Ioannes. Et Marcus: *Erat autem Pascha & Azimorum biberum.* Et Lucas: *Appropinquabat dies festus Iudaorum, qui dicitur Pascha.* Quamuis ergo aliae hostiae Christi hostiam figurarent, haec tamen insignissime omnium figurauit; tum ob illius praecipuum effectum, qui est salus totius mundi de manu omnium inimicorum suorum, & de manu principis huius mundi, qui dicitur diabolus & satanas; tum ratione ipsius hostiae Christi, quae nulla uictima alia euidentius figuratur, quam per Agnum. Vnde & Agnus dicitur in Prophetis. *Ego quasi Agnus mansuetus, qui portatur ad uictimam. Emitte Agnum, Domine, dominatorem terrae: Sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi Agnus coram tendente se obmutescet.* Tum ratione immolationis, seu modi immolandi, qui fuit in Cruce, absque illsium contradictione. Tum etiam ratione illius comedendi, quae comestio fit in Sacramento altaris, & instituta fuit a Domino, quando Pascha immolabant. Est enim cibus uictorum, qui de mundo exeuntes ad patriam tendunt, qui tunc cum azimis comedebatur, quoniam carnes istae Agni immaculati sub speciebus panis azimi in sancta Ecclesia comeduntur a fidelibus. Non potuit ergo a Iudaeis immolatio ista nostri Paschatis a Paschate separari.

Quo docemur, hoc sacro tempore & nos sanctum Pascha spiritualiter celebrare, communicantes Christi Passionibus, quasi Agni immaculati. Non enim ad solos discipulos dictum est: *Mitto uos sicut Agnos inter Lupos.* Quamuis enim hostia singularis huius solemnitatis esset Agnus, tamen plurimae quoque aliae hostiae uictimabantur. Vnde scriptum est: *Immolabis Phase Domino Deo tuo, de ouibus & de bubus, in loco, quem elegerit Dominus.* Vnde & quando Ezechias & Iosias fecerunt Phasem. Holocausta multa & hostiae pacificae immolatae sunt, & ad succurrendum pauperum

peritari multitudinis, vt posset abundan-
 16. tior fieri sacrificiorū celebratio. Ezechias
 Rex Iuda, praeiuit multitudini mille sauros,
 & septem millia ouium. Principes vero dede-
 runt sauros mille, & boues decem millia: Pro-
 pter quod concluditur: *Facta est grandis*
celebratio in Ierusalem, qualis à diebus Sa-
lomonis filij Dauid Regis Israel in ea vrbe
non fuerat. At Iosias, in sua celebratione
 Phase, dedit omni populo, qui ibi fuerat in-
 uentus in solemnitate Phase, agnos, & hœdos,
 17. & reliqui pecoris triginta millia, bouum quo-
 que tria millia. Principes domus Domini
 dederunt Sacerdotibus ad faciendum Phase,
 pecora commixtim duo millia sexcenta, &
 boues trecentos. Principes Leuitarum dede-
 runt ceteris Leuitis ad celebrandum Phase,
 quing. millia pecorum & boues quingentos:
 18. & de Leuitis subdit: *Et assauerunt Pha-*
se super ignem, iuxta quod in lege scriptum
est: Pacificus vero hostias coxerunt in lebe-
tibus, & cacabis, & ollis, & festinato distri-
buerunt vniuersa plebi. Omnis igitur cul-
tura Domini rite completa est in die illa, vt
facerent Phase, & offerrent holocausta super
altare Domini. Et infra: Non fuit Phase
simile huic in Israel à diebus Samuelis Pro-
pheta, sed nec quisquam de cunctis Regibus
Israel fecit Phase, sicut Iosias. Excellentia
huius Phase in duobus fuit, nempe in mul-
titudine populi, & in multitudine sacrifi-
ciorum. Ergo Pascha nostrum tunc erit
celeberrimum, quando cum Agno mul-
tiplicabitur fidelium oblatio, in qua exhi-
beant corpora sua hostiam viuentem, san-
 19. *ctam, Deo placentem; nec corpora tan-*
tum, sed & mentem rationalem; vt sit
quoque rationabile obsequium istud; ita
vt cor & caro nostra exultent in Deum vi-
uum. Nam & de Phase vtroque, tam E-
zechiae quam Iosiae, scriptum est, quod fe-
cerunt illud cum læticia magna. Num er-
go Phase celebratum à Christo, deficiet à
celebratione Regum istorum? Num mi-
nor erit offerentium multitudo? num fi-
ent pauciora sacrificia? Ergo figura & ym-
bra, splendiores erunt luce & veritate?
Ergo grandior erit Synagoga quam Eccle-
sia? ditior erit? gratior erit? illustrior? ce-
lebrior? Absit, absit hoc à nobis. Non fuit

Phase simile huic in Israel: quia neque in-
uenta est tanta fides in Israel. Sint centum
quadragesima quatuor millia signati ex om-
nni tribu filiorum Israel. Sint multi, sint
plurimi: At numerabiles positi sunt. Sed
de Pascha nostro ecce quid dicatur: Post 9.
hac vidi urbem magnam, quam dinume-
rare nemo poterat, ex omnibus gentibus, &
tribubus, & populo, & lingua, stantes ante
thronum, & in conspectu Agni, amicti stolis
albis, & palma in manibus eorum. Hi sunt
qui venerunt de tribulatione magna, & la-
uerunt stolas suas in sanguine Agni. Quo-
modo oblati Agnus? Tribulatio proxima
est, & non est, qui auinet. Circumdede-
rum me vituli multi: tauri pingues obfoderunt
me: aperuerunt super me os suum; sicut leo ra-
piens, & rugiens. Sicut aqua effusus sum &
dispersa sunt omnia ossa mea: O tribulatio
magna. Sed non solum Pascha nostrum su-
stulit tantam tribulationem; sed cum eo tur-
ba magna, quam dinumerare nemo pote-
rat ex omnibus gentibus, quæ venit & ipsa
de tribulatione magna, & lauerunt stolas
suas in sanguine Agni. Simul sanguinẽ suũ
cum sanguine Agni coniungentes, vt lau-
arentur in sanguine Agni, qui lauit nos à
peccatis nostris in sanguine suo, modo & nos
cum eo veniamus de tribulatione magna,
effuso etiam sanguine nostro.
 13. *At tu quomodo facis Phase, celebras*
Pascha, si vacuus appares in cõspectu Do-
mini? si nullam exhibes hostiam? nullum
sacrificium? Tollite, tollite hostias, & in-
troite in atria eius, adorate Domium in a-
trio sancto eius cum muneribus, & oblatio-
nibus, vt sit oblatio nostra accepta. Stabat
multitudo illa ante thronum in conspectu
Agni; ergo non vacua; quia Lex iubet:
Non apparebis in conspectu meo vacuus. Er-
go plena, ergo abundans in gratiarum ac-
tionem, & in hostiarum oblationem, & in di-
uitiis gratiæ eius. Hæc est imitatio nostra
in Cruce ferenda, dum portamus imagi-
nem eius, qui fecit nos ad imaginem & si-
militudinem suam, sicut quando fecit
nos, ita & quando redemit nos, vt sicut
facti sumus ad imaginem & similitudi-
nem Creatoris, ita hiamus & ad imagi-
nem Redemptoris, improprium eius
portan-

Apo. 7. 4.

Post 9.

Psal. 21. 12.

Apo. 1. 5.

Psal. 95. 7.

Exo. 23. 15.

- Heb. 13. 13.** portantem, Crucem & Passionem. Cur ergo passiones abhorremus? tribulationes? aduersitates? Multi ab Ezechia inuitati ad solemnitatem Domini irridebant. Heu quam multi Christianorum inuitati ad Phasce, Christum habent contemptui? Vbi sermo est de tribulationibus tolerandis, effugiunt omnes. Quod Christus sit passus, gaudent, laudant, confitentur: sed quod & ipsi fiant socii Passionis eius, hoc audire non possunt, vacui praeferunt ingredi ante Deum. Sed vetat Lex. *Donum dilatat viam, & facit spatium ante principem.* Quanto magis ante Principem principum? Donum autem nostrum est, exhibere nosmetipsos hostiam Deo in tribulationibus, in angustiis, in necessitatibus.
- 14.** Quid putas intendisse Christum tam frequenti suae Passionis commemoratione, nisi ut illam habentes in corde, in opere declaremus? Dixit aliquando Iudaeis: *Tempus meum nondum aduenit.* Dixit & discipulis, ut nuntiarent Domino domus: *Tempus meum prope est: Apud te facio Pascha.*
- Mat 26. 18.** Ipsi autem discipulis iam praedixerat: *Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari a senioribus.* Tempus aliquando praedixit, sed incertum, ut dicens discipulis: *Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum, qui misit me.* Pressius adhuc discipulis: *Ece, ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quae scripta sunt per Prophetas de filio hominis: Tradetur enim gentibus, & flagellabitur.* Vbi innuit, quod in Paschate illo passurus erat, sed nunc tandem aperte. *Scitis quia post biduum & hic itaque declaratur, Deum velle nos intelligere & considerare Passionem, quantum possumus, vnumquemque secundum propriam virtutem; sicut volebat a populo offerri sacrificia, secundum possibilitatem eorum.*
- 15.** Vnde Sapiens: *Da Altissimo secundum datum eius.* Et prius: *Bono animo gloriam reddite Deo, & non minuas primitias manuum tuarum.* Ne forte eueniat quod ait Salomon: *Multi colunt personam potentis & amici sunt dona tribuentis: Fratres hominis pauperis oderunt eum, in super & amici procul recesserunt ab eo.* Vellemus quidem esse cum Christo, quando pasceat, & quando turbatur cum eo letantur: At in Passione amici quoque eius recesserunt ab eo. Vnde Ieremias dolet: *Circumspexi, & non erat adiutor. Quasiui, & non fuit qui adiuuaret.* Sociemur ergo illi, saltem illius Passionem meditando. Ideo enim saepe illam commemorat & repraesentat. Vnde & a constitutione mundi, illam & praedixit & praefiguravit, ut non sit tempus, in quo non recordemur eius; sed tunc in primis, quando tribulatio proxima est, & non est, qui adiuuet. Aditum se reputat Christus ab eo, qui illi compatitur. Nam simul cum illo patientes, veluti portamus cum illo Crucem eius, instar Simeonis Cirenensis de villa venientis. Quid enim praedixit Christus in Passione sua, nisi salutem tuam? Si solus laborat, pro te in vanum laborat. Si tu manum mittis ad aratrum, implebis horrea frumento; seruata tamen lege illa: *Non serues vis ream tuam, alterius semine, ne & senentis, quam semisti, & qui nascuntur ex vinea, pariter sanctificantur. Non arabis in boue simul, & asino. Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est.* Nempe ut Christo compatiens, similis illi efficiaris; Ne pauperem comiteris, glorians in diuitiis tuis; Ne felle cibatum, & aceto potatum contemplassis, comedas, bibas, epuleris in comensationibus & ebrietatibus; Ne flagellatum & crucifixum sequi te putes, dans animam tuam concupiscentias suas. Docemur namque ab Apostolo: *Gaudete cum gaudentibus, flere cum flentibus.* Cum semina diuersa non pariter maturescant, eorumque primitiae Deo offerendae sint ita enim semina, & eorum fructus sanctificantur, quomodo simul offerrentur eorum primitiae? alteris maturis, alteris immaturis?
- Acerba ergo tu poma, acerbas fruges, inutiliter videlicet cum perfecto fructu Iesu Christi offeres Deo Patri? hoc vetat Lex. Pari passu, pari gressu arandum est nobis cum Christo, ut non eamus altera via, ut non declinemus, neque ad dexteram neque ad sinistra; alioqui labor noster inanis erit.
- 10. 7. 6.** *Dixit aliquando Iudaeis: Tempus meum nondum aduenit. Dixit & discipulis, ut nuntiarent Domino domus: Tempus meum prope est: Apud te facio Pascha.*
- Luc. 9. 22.** *Ipsi autem discipulis iam praedixerat: Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari a senioribus.*
- Ioh. 7. 33.** *Tempus aliquando praedixit, sed incertum, ut dicens discipulis: Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum, qui misit me.*
- Luc. 18. 31.** *Pressius adhuc discipulis: Ece, ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quae scripta sunt per Prophetas de filio hominis: Tradetur enim gentibus, & flagellabitur.*
- Ec. 35. 12.** *Vnde Sapiens: Da Altissimo secundum datum eius. Et prius: Bono animo gloriam reddite Deo, & non minuas primitias manuum tuarum.*
- Pro. 19. 6.** *Multi colunt personam potentis & amici sunt dona tribuentis: Fratres hominis pauperis oderunt eum, in super & amici procul recesserunt ab eo.*

erit in Domino. Induamini Dominum Iesum Christum, qui simplex & vniforme vestimentum sit; non ex lana & lino; non ex oue & terra; non ex viuo & mortuo; non ex calido & frigido. Abiecerunt folia ficus consueta protoplasti, accipientes tunicas pelliceas; inutilibus exutis & reiectis, aptum & vtile vestimentum induerunt. Induamur ergo lana Agni immaculati, Christi virtutibus & meritis, non terrenis exuviis, non moribus secularibus, circumamicti varietate, quæ lege prohibetur, vt nouum hominem induentes veterem deponamus, qui mira sit varietate decoratus in omni opere bono variisque virtutibus. Ecce cur tempora repetuntur Dominicæ Passionis, vt illam æmulemur, atque diligenter intuentes viriliter imitemur.

Nos ergo hoc biduo attentiores facti, venientem iamque ianuis existentem solite expectemus, & cum honore & reuerentia suscipiamus; non nostra querentes, sed quæ Iesu Christi. Ne forte dicamus cum Iudæis: *Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.* Isti volūt quidem Christi mortem, sed *non in die festo*, quia fructū Passionis consequi nolunt, qui fructus est liberatio ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos. Quam liberationem consequi non est possibile, nisi *in die festo*, nisi cum Christo offeramus hostias nostras semper Deo.

SECUNDA PARS.

17 **R**es tanta, quanta est Christi Passio, celebrata in tempore suo, casu profecto non accidit, quasi quæ proprias causas nō habuerit, sed præter intentum euenit. *Vere enim conuenerunt principes, facere aduersus sanctum puerum tuum Iesum quæ manus tua, & consilium tuum decreuerunt fieri.* Ita conitentur fideles, Dominū deprecantes. Neque enim Deus hominem cadere permisisset, si non gloriosius subleuare illum antea decreuisset. Atque ita ante deliberatam permissionem casus hominum, consilium Dei deliberauit, proposuitque propitiatorem destinare, qui mala

Tem. 1.1. Bellintani.

omnia, sua bonitate superaret, suaque morte electos omnes duceret in salutem. Prima ergo omnium creata est sapientia ista, quæ facta est nobis sanctificatio & redemptio; & cum Deo fuit componens, vt omnia sicut ad Dei gloriam, ita ad huic mysterio seruiendum sint creata; sintque ita composita, vt vna conueniant vnuerfa, in obsequium Christi; & ad sacramentum hoc, quod fuit absconditum in Deo, diuinitus celebrandum. Neq; ea duntaxat, quæ Deus fecit; sed ea quoque, quæ homines patrauerunt, vt simul lux & tenebræ vespere, & mane cōstituerent hunc diem; bonaque ac mala omnia in his nuptiis reperirentur. In hoc ergo quod in concilio Iudæorum decretum est, *vt Iesum dolo tenerent, & occiderent*; declaratum est consilium Dei, decernens, vt qui erat in sinu Patris, in manus hominū traderetur, quibus potestas concederetur, vt in eum facerent, quæcunque voluissent, simulq; conuenirent voluntas Dei bona, beneplacita, & perfecta, & peruersæ demonum, hominumque voluntates, ad faciendum iudicium conscriptum, quod est ad gloriam Cōditoris, & ad rerum cōditarum restitutionem & salutem: & per consequens ita cōfiteri Filius Dei in sinu Patris, vt in omnibus omnino esset secundum cor eius, faciens omnes voluntates eius, opus consummans, quod dederat illi Pater, vt faceret; & sicut mandatum dederat illi Pater, conueniens cum illo in re volita & expleta, & in modo volendi & consummandi. At in manus hominis traderetur quidem, vt facerent in eo quæcunque voluissent, non profus tamen, nec quandocunque, nec quomodoocunque voluissent. Dolo quidem tenuerunt & occiderunt, sed tamen in die festo, etiamsi dixissent: *Non in die festo* Quin etiam, quamuis ex parte ipsorum dolo tenuerint, quia dolose egerunt, num tamen dolum facerent in eum, cui aperta sunt omnia, & ipsa etiam corda hominum? Sciens quippe omnia, quæ vctura erant super eum, & potestatem habēs ponendi animam suam; dedit eam in manu, de qua surgere non potuit, quia noluit. Sicutur hoc constitutum, quod bibens calicem

Ec 1.4.
1. Cor. 130.

Ephes. 3.9.

18

Iob. 18. 4.
Iob. 10. 18.
Thren. 1.14

Krrr Passio-

Ioh. 19. 11. Passionis, quod voluit Deus, ipse fecit. Quod si, & hominum voluntates, & dæmonum quoque accesserunt, non haberent tamen potestatem aduersus eum vllam, nisi datum eis esset desuper.

19 Vnde autem factum sit, vt vellent, hic videtur inuestigandum, & quam haberint occasionem. Et de voluntate quidem Dei dictum est, quod nulla interuenit occasio, sed fuit absolutum Dei consilium. Non enim hominis peccatum fuit occasio, quasi Deus aliter mundum facere voluisset. in quo nec hominis inquinatio, nec Dei Incarnatio intercurrerent, sed accedente hominis iniquitate, tunc Deus contra illam opposuit Incarnationis remediū, quo modo peccatum fuisset occasio incarnationis: sed prouidens Deus, quod si hominem crearet, homo laberetur, qui tamen non deberet ab eo derelinqui, cum ad finem beatitudinis, & non aliter conderet, tunc decreuit Incarnationem, qua decreta, & hominē creare disposuit, quem prorsus, nisi illa proposita, non creasset: dico autem Incarnationem cum passione. Passio ergo Christi & Incarnatio, antequam etiam in mentis proposito quidquam faceret, ab æterno ordinata est. Christus enim Deus & homo, est diuina illa sapientia, re ab æterno increata, & ab æterno nihilominus proposito incarnata, quæ cum illo erat cuncta componens. Vt increata, quia omnia in sapientia fecit. Vt incarnata vero, quoniam ipsa fuit velut funiculus, quo mensus est quidquid futurum esset, vt secundum illius dispositionem, & quatenus illi subseruirent, fierent vniuersa. Sicut enim sine illa non fierent, ita cum illa sunt omnia conuadantur, quæ sapientia ista computantur, quæ sapientia ista incarnata cum Deo componitur: Si hoc nō dicas: quomodo erit Christus in omnibus primatum tenens? An nō post Angelorum constitutionem decreuit Deus hominem

S. Bon. lib.

3. d. 1. art.

2. q. 2.

Pro. 8. 23.

Pro. 8. 30.

10

Col. 1. 18.

Si interroges: Num & Angeli inter illa cuncta computantur, quæ sapientia ista incarnata cum Deo componitur: Si hoc nō dicas: quomodo erit Christus in omnibus primatum tenens? An nō post Angelorum constitutionem decreuit Deus hominem

illum facere; quem adorarent omnes Angeli Dei? An, vt par est credere & confiteri, excellentiora antequam proposita sunt, deinde ordinata sequentia ordinata ad precedentia? In gradibus scala, cui Dominus Genua innixus erat; qui superiores erant, descendebant; qui inferiores, ascendebant; alioqui enim neque illi descenderent, neque ascenderent illi, nisi illi supra, hi essent infra. Ita enim sibi occurrebant, vt esset inter illos cœlestis quædam, mirabilisque conexio. Quis vero descendit, nisi ille, qui de cœlo venit? hic autem, teste Ioanne Baptistâ, super omnes est: Ergo & ante illos factus est, sicut & ante Ioannem factus fuit, qui tamen Ioannes sex menses ante Christum re conceptus est. Factus itaque ante Ioannem propositus esset illi, & ante illum potestate & dignitate factus esset vel fieret.

Eum enim, qui paulo minus ab Angelis minoratus est (ecce descensus superioris) *videmus Iesum per passionem mortis, gloria & honore coronatum*: nempe constitutum à Deo super omnia opera manuum suarū, inter quæ & Angelos collocamus: *Vt vno sit ipse primogenitus omnia creatura*. Quid mirum ergo, si tanta est Crucis eminentia, vt in hoc gloriosus sit princeps militiæ cœlestis, & præpositus Paradisi sanctus Michaël, quod huius signi signifer singulari priuilegio sit diuinitus constitutus? Nō est ergo, cur queramus ex parte Dei occasionem aliquam passionis Domini.

Veniamus ergo nos ad hoc Euangelium, quod commemorat Iudæos, & Iudæ: Et de Iudæis facer ita loquitur textus: *Tunc congregati sunt Principes sacerdotum, & seniores populi in atrium Principis sacerdotum, qui dicebatur Casphas, & consilium fecerunt, vt Iesum dolo tenerent, & occiderent*. Mirabilis quidem Deus in Sanctis suis profecto est; sed non minus mirabilis in iniquis, dum peruersis eorum vtitur voluntatem suam. Iam definitū erat in cœlo iam concilium atq; consilium conclusum fuerat, vt fieret homo iste ferie sexta, videlicet ante sabbatum, qui esset imago Dei inuisibilis: fieret autem in summa excellentia extrema.

extremaq; sua perfectione, qua etiam perficere posset omnia. Hoc autem totum factum est, quando commendavit Deus nimiam charitatem suam, faciens ut hic homo moretetur, ut omnes vivificentur. Maximum hoc est concilium illud, de quo scriptum est: *Faciatis hominem ad imaginem & similitudinem nostram* Cuius operis initium est plasmatio primi Adam; perfectio est passio secundi Adam. Initij quidem complementum fuit, quando inspiravit Deus in faciem eius spiraculum vite, & factus est homo in animam viventem; perfectionis vero tunc perfectio fuit, quando inclinato capite tradidit spiritum; & factus est homo iste secundus Adam in spiritum vivificantem, per quem in Christo omnes vivificentur. Alioqui non est bonum hominem esse solum. Si autem granum hoc mortuum non fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Scriptum namque erat: *Si quis posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum: quam vero longævum? Generationem eius quis enarrabit?* Carnem enim dedit in primo Adam creator omnium. At si tantum caro, quomodo permaneret spiritus Domini in homine, cum caro sit? Huic incommodo prospectum est per secundum Adam, qui dedit nobis spiritum suum. Spiritus autem Christi est, qui vivificat; alioqui caro Adam non prodest quidquam, quin obest magis. Nam qui seminat in carne, de carne metet corruptionem: qui vero seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam: Quoniam spiritus est qui vivificat. Sexta ergo feria illa prima, Deus miserat manus ad opus hoc mirabile: Sexta hac feria secunda, clamatum est: *Consummatum est, quia opus consummauit.*

22. *Decebat enim eum: per quem omnia, & propter quem omnia, per passionem consummare.* Consummare vero quid? omnia illa quae per illum, & quae propter illum facta sunt. Ergo qui dilexit suos in finem, finem faciens mortaliter vivendi, omnis consummationis vidit finem; & hoc quidem opus Dei. Sed qui hominem creavit per se, per hominem servavit, iubens Noë, ut arcam faceret, ut salvaret omne semen in

ea, semē (inquam) quo omne genus manet usque ad finem; ut secundus iste mundus per hominem maneret usque in saeculum. Nam quod primus esset mundus ille, qui fuit ante diluivium, habet Petrus, qui ait: *Originali mundo non peperit, sed octavum* 2. Pet. 3. 5. *Noe iustitia preconem custodiuit, diluivium mundo impiorum inducens.* Vbi vides, quod illum quoque appellat mundum impiorum, ut mundus iste appellari debere videatur mundus iustorum, qui a Noë viro iusto atque perfecto, pariterque preconem iustitiae deriuavit. Huic igitur operi mundi noui accesserunt & opera hominum, ut manifestum est de Noë. Sed quis dicere poterit, nihil praestitisse homines, qui plantabant? Ut enim certum non est, quoniam ligna arcam contexerunt, num omnia ligna sylvarum, an quae hi quoque homines plantauerant? Ita inficias iri non potest, quin & eorum labor huc accesserit. At de Noë satis nobis est, certum esse: unde & de filijs eius probabile est. Christus ergo pater futuri saeculi, generationi, quae ventura erat, initium dedit, & ad finem usque complevit, noua faciens omnia. Sed & homines adhibuit vel admisit, qui, etsi gentiles essent, & infideles, ligna cederent ad opus templi.

Hi ergo sunt praecipui principes sacerdotum & seniores populi. Duo ad opus necessaria sunt, Potestas & Scientia siue ars. In Principibus potestas: In senioribus scientia. Nam Principes potestatem exercent, & in Antiquis sapientia est. Et vide si forte sacerdotalis pars de sacrificijs hoc innuebat. *Hoc eris* (inquit Lex) *iudicium sacerdotum a populo, & ad his, qui offerunt victimas; dabunt sacerdoti armum & ventriculum* In armo fortitudo; in ventriculo, ubi ruminatur & fit digestio, scientia videtur absque dubio aliquo intelligenda. Et hoc in sacrificijs: quia in sacrificio nostra, futura erat fortitudo & scientia: quia principes & seniores auctores fuerunt huius victimae. Ad hoc enim etiam collegerunt concilium, ut maiori disquisitione, maioriq; iurisdictione opus videretur initum. At cur ita? ut potestati Christi contrairant atque doctrinae; cui aliquando dixerunt

Mat. 21. 23 Quis dedit tibi hanc potestatem? Unde &
Mat. 9. 8 turbæ glorificauerunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus. De scientia verò dicebant: *Quomodo hic litteras sciit, cum nō didicerit?* Et quando aperto libro Isaiæ illis *Luc. 4. 22.* exposuit prophetiam: *Omnis testimonium illi dabant, & mirabantur in verbis gratiæ.*
Luc. 4. 13. quæ procedebant de ore ipsius, & ipse docebat in synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus. Quam etiam scientiam cum potestate iungebat. Unde admirabantur turbæ super doctrinam eius: *erat enim docens eos, sicut potestatem habens, & nō sicut scriba eorum & Pharisei.* Hæc est hæreditas, quam illi sumptere moliebantur, vt ipsemet in parabola testatus est. Quod tam euidentis erat in populo; vt & Pilatus sciret, quod per inuidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Hæc igitur occasio est, quam obrem consilium fecerunt, vt Iesum dolo tenerent, & occiderent, ex bono mali occasionem accipientes: vt eorum iniquitas abundaret magis.

24. Ita enim & populus, dum Moyse in monte fruitur consortio sermonis Dei, pro populo deprecatur, & ex Deo legem sanctam accipit, populus ad radices montis, Idolo sacrilegam exhibet culturam. Ita ex beneficiis acceptis populus à Deo magis auertitur. Sic enim ad Moysen dicebat Deus de populo: *Introducā eum in terram lactis, & melle manantem: cumq; comederint, cumq; saturati, crassiq; fuerint, auertentur ad Deos alienos, & seruient illis, detrahentq; mihi, & irritum facient pactum meum.* Ita ex bona doctrina Christi, & ex bonis operibus eius, sumpturunt occasionem contra illum; vt bene ipse dicebat illis: *Si non venissem, & locutus fuissetem eis, peccatum non haberent. Si opera non fecissem in eis, qua nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Ita & nos, qui plurimis maximisque donis aucti sumus, deteriora peccamus, longius à Deo recedimus, & turpius inhonoramus illum. Quod dicit Salomon: *Antequam conteratur, exaltatur cor hominis; & antequam glorificetur, humiliatur:* verum quidem est de exaltatione, qua superbus homo se extollit; quæ est contritionis, confractionis

& destructionis illius causa: at est verum quoq; de exaltatione, qua Deus honorat hominem, sicut dicit in Isaiâ: *Filius exultauit, & exaltauit:* & de Aaron: *Et excelsum fecit illum, & beatificauit illam in gloria.* Qui verò exaltatus à Deo, etiam ipse exaltat cor suum, ipse sibi præcipitum parat. Lapis est Christus, qui ceciderit super eum, confringetur. Qui verò sunt huiusmodi cadentes, nisi qui exaltati à Deo super hæc petram, & magni facti, non imitantur illius humilitatem, quæ etiam in fundamentum voluit collocari quasi despectus & humiliatus? hi cadunt super Christum, hinc Christo scandalizantur, ab illius beneficentia superbe capientes occasionem. Ecclesia Christi assimilatur mulieri illi bonæ, de qua Salomon: *Qui inuenit mulierem bonam, inuenit bonum: & hauriet iucunditatem à Domino.* Qui expellit mulierem bonam, expellit bonum. Magna profectò nostra felicitas, qui à Domino recepimus tantam gratiam, vt simus in vera Ecclesia Christi. Sed quis iam est, qui tanto bono se priuat? Qui Ecclesiæ non obtemperat, non cum illa vitam ducit quietam & tranquillam; qui nō inebriatur verbis eius, quæ meliora sunt vino; qui non delectatur in Domino, & in obedientia & ductu sanctæ matris Ecclesiæ: vnde non haurit iucunditatem à Domino. Quid prodest Christianum se iactare, & cunctis ostendere pulchritudinem istius vxoris, sicut Assuerus constituerat omnibus populis ostendere Vasthi vxoris suæ pulchritudinem? Adulteram magis tenes, quæ est carnis & mundi concupiscentia. Quapropter te ferriūt Salomonis verba: *Qui aut tenet adulteram, stultus est, & impius.* Semel Iuda concubuit cū Thamar; veruntamen ultra non cognouit eam. At qui tenet adulteram, stultus est & impius. Caram habes tanquam dilectam vxorem concupiscentiæ, & nescis quam procax est, quam petulans est, quam insatiabilis est, & nunquā dicit: *sufficit:* & idcirco nunquam tibi requiem concedit, nunquam pacem: torquet semper, semper affigit, cruciat incessanter. Stultus ergo, qui diligit sibi noxiam & malefacientem; Et nihil minus impius: Non enim quæ recta sunt

sunt concupiscit, sed quæ iniqua; quæ contra Dei leges, contra id quod iustum est. Nam adultera est, generationem pravam constituens & adulterans; omnibus, Deoque in primis odibilem. Merito ergo incidit in manus adulteræ, qui bonam repellit iucundam & gratam.

16. *Mat. 26. 6.* Iam ad conuiuium accedamus, ubi Iudas ex bono nihilominus mali perpetrandi occasionem sumit. *Cum esset Iesus in Bethania, in domo Simonis Leprosi, accessit ad eum mulier, habens alabastrum unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.* Bonum opus est hoc; teste ipsa Veritate: *Bonum opus operata est in me:* adeoque bonum, ut ubicunque prædicatum fuerit Euangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam eius. Bonum ergo opus & laudabile, & reprehenditur tamen: A quo verò? à Iuda, ut habet Ioannes: cur verò? *Quia fur erat, & oculos habens, ea, quæ mittebantur, portabat.* Accommodans verba intentioni & operi: Occultè furabatur, celans furtum sub prætextu eleemosynæ vel necessitatis: sic sub verbis pietatis abscondit peruersum consilium suum, nempè furandi. O peruersitas! Nescis te bonam præterdit, verum & bonum dicit malum, ut quod est malum, pro bono vendiderit. Ideò in Dei lamentatione sensistis: *Seruiens diis alienis, detrahent mihi.* Non satis est impio, malefacere; nisi & beneficienti detraheret: non satis est illi diuinas leges infringere, nisi & malas illas esse contendat. Ita enim & serpens inuidiæ criminatus est Deum; & populus surrexit contra Moysen, arguens illum, quod eduxisset de Ægypto; quod illis dominaretur, quod & oculos vellet eruere, quod affligeret illos in deserto, quod nedum non dedisset terram lacte & melle manantem, verum & inter saxa fame cruciaret & siti. Vide quid faciat mens obliqua, quæ cum à recto deuiet, rectum reprehendit, ipsique Deo se præponit. Dixit Salomon: *Non recipit stultus verba sapientia; nisi ea dixeris, quæ versantur in corde suo.* Ità & de operibus accidit. Ità enim Pharisei arguebant Christum, quod

curaret in sabbato. Et mirum est, quomodò contra Deum quoque erigat linguam & animum homo stultus, verè stultus; qui nedum se Deo æquiparare audeat, verum & anteponeat; in quo tamen proprios gressus supplantat, seipsum decipiens, illaque apprehendens, quæ sibi detrimento futura sunt. Audi Salomonem: *Stultitia hominis supplantat gressus suos, & contra Deum seruet animo suo.* De DEO enim conueritur; quasi ipse sibi malum intulerit, quod ipse sibi creauit ignoranter & perulenter. Dic tu Iuda, qui te fraudauit lucro, ut feras indignè, quod unguentum hoc non venierit trecentis denariis? An Christus, qui passus illo se vngi & recreari? tu tibi malum curas, qui venalem habes animam, venundatus sub peccato, ut facias malum. Abstine te ab alieno, quia de furto vel tangere non licet. Et vide, quod veritas te cogit tandem te ipsum criminari, ut dicas: *Peccaui tradens sanguinem iustum.* Nunc contra Deum serues animo tuo. Ecce vnde noua passionis occasio, ut impleatur. *Impropria impropriansium tibi ceciderunt super me.* Iam olim in mundo improprium est Deo, quod ab illo mala occurrant hominibus, & hæcenus quærelæ non cessant. Vnde quod audistis prouerbium, quotidie impletur: *Stultitia hominis supplantat gressus suos, & contra Deum seruet animo suo.* Suscipiam ego (inquit Christus) impropria ista, & audiam. *Sinon esset hic malefactor, non tibi tradissemus eum.* Culper ego de malis, quæ sibi ipsis faciunt homines. Cadant super me impropria ista. Agam ego poenitentiam super peccatis istis. Exoluam quod non rapui; iniquitatem portabo, quam non feci; supplicium feram, quod non commerui. Veniat Iudas, & suum dispendium in me & ex me compenset, ex me trahat lucrum, quod in me perditum censet; retrorsum non abeo, quin libens pretium me offero, immensæ cupiditatis & auaritiæ suæ. Ecce impletum desiderium auari: *Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam?* At illi constituerunt ei triginta argenteos: & exindè quærebat opportunitatem tradendi illum.

Ex bono itaq; malum traditionis sumpsit Iudas: sed ex malo bonum Iesus noster. Quod bonum Christi tanto magis carum nobis debet esse, vt inde mala omnia nostra destruantur.

- 27 Confugiamus ergo ad hanc ciuitatem refugii, quam edificauit nobis Dominus, neque timeamus; & si non incaute modo peccauimus, sed ex industria quoq; Quoniam veritas figuram anteuertit; malitia in peccante suffragium impediēbat effugii: hic tunc tantum effugium vanum est, quando malitia durat. *Cor enim durum, male habebit in nouissimo.* Abiice cor lapideum, recipe carneum & molle, quod auertatur a peccato, quod conuertatur ad Deum, & ciuitas refugii te proteget. Voluit è vicino haberi remedium istud legis institutor; Ideo plures ciuitates iubebat
- Deut. 19. 3.* edificari. In tres aequales partes totam terram tuam prouinciam diuides, vt habeat è vicino, qui propter homicidium profugus est, quod possit euadere. Quid vicini? quid propinquus? quid facilius? *Narra si quid habes, vt iustificeris: Iustus prior accusator est sui. Venit amicus eius, & inuestigabit eum.*
- Prou. 18. 17.* Quis amicus, nisi qui animam suam dedit pro nobis etiam inimicis? Sit de aliis verum: *Maiorem charitatem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.*
- Rom. 5. 6.* Hic amicus est etiam inimicis; *qui cum adhuc inimici essemus, pro impiis mortuus est.* Venit, vt inuestiget eum, qui prius accusator est sui. Ad quid inuestigat? Vt innocens comprobetur. Sit aliis noxius, amico innocuus erit, quia ipse iustificat impium. Testimonio amici standum, *qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.* Ipse solus verax: alius quispian mendax. Tu solus dic iniquitates tuas, confitere peccatum tuum, accusator sis tui, & dum te accusas iustificaris, vt sis iustus accusator tui. Amicus enim veniens & inuestigans, nullam mortis causam inuenit, in se transferens peccatum tuum à te. Et dicens Deo: *Ego sum qui peccaui; ego inique egi. Isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me, & contra domum patris mei; populus autem tuus non percussatur.* Nunquid ista,

quae de Dauide scripta sunt, in Christum optime non quadrant, qui tulit super se peccata mundi, quibus iram meruit, & iustos reddidit peccatores, vt essent populus Dei iam non plagis dignus? Dauid profecto absque culpa non fuit, verum neque populus innocens. Iubente Domino: *Quando tuleris summam filiorum Israel, iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino, & non erit plaga in eos, cum fuerint recensiti.* Dauid ergo Christi fuit figura, quod in se transtulit peccatum populi, & quod supplicio se pro illo humiliter obtulit: sed veritas supereminet, quia Christus prorsus innocens, totam in se culpam transtulit, non voto duntaxat aut verbis plagae se offerens, sed *vere portans peccata nostra in corpore suo.* Attende quoq; quod tunc Dauid exire altare iussu Dei, & obtulit sacrificium, & placatus est Dominus, qui fuerat indignatus; quo in loco templum edificatum est, res plena mysteriis. Noueris ergo, quod per sacrificium suum Christus remissionem obtinuit à Deo Patre peccatorum nostrorum, quae in se transtulit; & refugii ciuitatem habemus è vicino, id est facillime possumus saluari; refugiamus tantum ad hanc ciuitatem, quae est Christi passio; in eam transferentes per veram poenitentiam peccata nostra. Illamq; ingredientem per incitiam ac firmam meditationem. Gratias agentes ei, qui talem sustinuit pro nobis cruem & mortem, cui est gloria & imperium in saecula. Amen.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Considerantur concilium, & conuiuium. In concilio tria: Qui sint consiliarii; quid statuunt contra Christum; & quomodo. In conuiuium etiam tria: Effusio vnguenti; Discipulorum indignatio; & vna Domini admonitio. Inuectio contra murmurantes.

MERITO multumque congruè hodie legimus hanc lectionem, in cuius principio habemus verba illa Domini Iesu. *Sciitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominis tradetur, ut crucifigatur.* quando vere & apud nos post biduum Pascha fiet, non illud, in quo refurxit Dominus, sed in quo passus est, mortuus & sepultus, quod tunc dicebatur Pascha, quoniam Agnus, qui etiam Pascha dicebatur, Deo secundum legem immolabatur illo die: Quibus verbis monemur, ut præparemus corda nostra ad sanctissimum mysterium Passionis Christi. Nam Iudæi quoque, secundum legem sanctificabantur, id est lauabant se & vestimenta, ut possent Agnum immolare, & manducare. Propterea sic sanctificati noluerunt ingredi Prætorium Pilati, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha, ut scribit sanctus Ioannes Euangelista: Nos ergo, non secundum purificationem Iudæorum sed Christianorum, mundemus corda nostra, ut Pascha nostrum, quod est Christus, per sanctam meditationem suæ Passionis manducemus.

Facit ad hoc quoque, quod in presenti lectione duo continentur præambula ad ipsam Passionem, quæ sunt Concilium Iudæorum inimicorum Christi; & Conuiuium Christi & amicorum eius. In quorū tamen utroque, de Domini morte tractatum est. In concilio quidem aperte. In conuiuium autem occultè. In concilio ab iis qui aperte erant Christi inimici. In conuiuium autem à Iuda, qui erat domesticus inimicus. Idè illi aperte cogitauerunt, & decreuerunt, ut Iesum dolo tenerent & occiderent. Hic verò pietatem prætexuit dicens: *Quare unguentum hoc non venit trecentis denariis, & datum est egenis?*

In concilio tria habemus. Primum est: Qui fuerunt consiliiarii. Secundum est: Quid statuerunt in concilio. Tertium est modus exequendi, quod fuerat deliberatum. De primo dicit Euangelista: *Tunc congregati sunt Principes Sacerdotum, & seniores populi in atrium Principis Sacerdotū,*

qui dicebatur Caiphas. Vbi primum vide quomodo tota Synagoga conuenit aduersus Christū suum. Sicut Romana Respublica constituebatur ex Senatu & populo; Ita Synagoga ex Sacerdotibus & populo, ita iubente Deo. Seniores autem populi totum populū ipsum representabant, ut patet in excusatione & purgatione homicidii, cuius ignorabatur author. Dicitur enim ibi: *Et venient Maiores ciuitatis illius ad interfectum, lauabuntque manus suas super vitulam, qua in valle percussa est, & dicent: Manus nostra non effuderunt sanguinem innoxium; nec oculi viderunt. Propitius esto populo Israel, quem redemisti Domine; & ne reputes sanguinem innoxium in medio populi tui Israel; & auferatur ab eis reatus sanguinis.* Vbi vides, quod Seniores excusantes manus suas & oculos à culpa, purgant totum populum. Seniores ergo in concilio isto sunt pro toto populo; quamuis tamen, ut nulla prorsus esset excusatio, populus ipse totus extorsit à Pilato damnationem Christi. Nam *Pilatus laborans, ut illum eriperet de manibus eorum clamatum: Crucifige, crucifige eum; & videns, quia nihil proficeret, lauit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum à sanguine iusti huius. Clamauit autem simul vniuersa turba, dicens: Sanguis eius super nos, & super filios nostros.* Ecce conuentus malignantium populorum. Vniuersa (inquit) turba simul. Ergo Dominus Iesus à tota Synagoga repulsus est. Sicut tota illum petierat; quando territi voce Domini, dixerunt Moysi: *Loquere tu nobis, & non loquatur nobis Dominus.* Ita enim dixit Moyses: *19. Prophetam suscitabit tibi Dominus, ut petisti à Domino Deo tuo in Horeb; quando concilio congregata est, & dixisti: Vltra non audiam vocem Domini Dei mei. Et dixit Dominus mihi: Bene locuti sunt omnia. Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui.* Non habet ergo Synagoga Iudæorum, quod doleat: Nam sicut illi datus est Christus ad petitionem eius; ita ipsamet instante, ut tolleretur ab ea; ablati sunt ei. Ita nemo nostrum doleat: Nam ipsi nos mali nostri sumus auctores, incidentes in foueam, quam feci-

1. Cor. 1.
2. Cor. 14.
1. Tim. 2.8

Dent. 2.15

Luc. 23.21.

Matt. 27.24.

Exod. 20.

Dent. 18.15

feci-

Pro. 19. 16. fecimus. Hinc benè Salomon: *Qui custodit mandatum, custodit animam suam: qui autem negligit viam suam, morificabitur.* Et, Parata sunt derisoribus iudicia: & mallei percutientes stultorum corporibus.

4 Vides secundo, quam verum dixerit idem Sapiens: *Sicut fremitus leonis; ita & Regis ira: Et sicut ros super herbam, ita & hilaritas eius.* Facile enim potentes, quibus est potestas benè aut malè faciendi, exeunt ad opus conceptum ab eis. Vnde si Rex irascatur, statim expecta illius indignationis effectum, ac si frementem audias leonem, nam mox in prædam rapitur. Item contra, si hilarem videas Regem, gratiam potes securus expectare iuuantem, sicut ros herbam iuuat. Indignati sunt Principes aduersus Dominum, & propterea indignationem facto expleuerunt. Et quoniam facultates facultatem præbent eum facilitate faciendi sua consilia; idè plurimum diuites errant, & vitiis corrumpuntur, Cuius oppositum operatur paupertas. Vnde est Prouerbiū: *Cum obsecrationibus loquitur pauper; & diues effabitur rigidè.* Et ratio est, quia diuitiæ inflant hominem. Se enim multum posse confidit, sicut scriptum est: *Substantia diuitis vrbis reboris eius; & quasi murus validus circumdatus eum.* Videte ergò diuites & potentes, quomodo cautè ambuletis. Nam facilis est lapsus vester ad ruinam culpæ & pœnæ. Sicut enim Paulus ait: *Cum infirmior, tunc fortior sum:* Ita è contrario fortitudo vestra, vestra est infirmitas. Ponderis enim graue diuitiæ sunt, ad terram inclinans, & trahens ceruicem mentis nostræ. Vnde & bonum consilium est viri pauperis, vt à diuite declinet, nec sua vtatur familiaritate. *Ponderis* (inquit Sapiens) *super se tollit, qui honestiori se communicat. Et distior te, ne socius fueris. Diues iniussè egit, & fremet; pauper autem laesus tacebit.* At Dominus Iesus optimates euitare non potuit, ne haberetur irrita aut doctrina sua suspecta; & quia venit omnes homines saluos facere: & denique quoniam ab his erat interficiendus, sicut habemus. quòd concilium collegerunt aduersus illum.

2. Cor. 12. 10. *Cum infirmior, tunc fortior sum:* Ita è contrario fortitudo vestra, vestra est infirmitas. Ponderis enim graue diuitiæ sunt, ad terram inclinans, & trahens ceruicem mentis nostræ. Vnde & bonum consilium est viri pauperis, vt à diuite declinet, nec sua vtatur familiaritate.

Ecc. 13. 2. *Ponderis* (inquit Sapiens) *super se tollit, qui honestiori se communicat. Et distior te, ne socius fueris. Diues iniussè egit, & fremet; pauper autem laesus tacebit.* At Dominus Iesus optimates euitare non potuit, ne haberetur irrita aut doctrina sua suspecta; & quia venit omnes homines saluos facere: & denique quoniam ab his erat interficiendus, sicut habemus. quòd concilium collegerunt aduersus illum.

Quid verò statuerint in concilio, exprimit Euangelista, dicens: *Et concilium fecerunt quomodo Iesum. dolo tenerent, & occiderent.* Duo ergò mala Christo inferre constituerunt, capturam & torturam; vt auferrent & libertatem & vitam. Hoc, quia traditus est nobis, vt noster esset abique discrimine iustorum & impiorum. Sicut enim & solem & pluuiam dat omnibus, non discernens inter bonos & malos. Et sicut dedit manna populo vniuerso, Et ad abque discretionem boni & mali. Et ad nuptias suas, in quibus est vitulus saginatus, tauri, & altilia, serui congregauerunt bonos & malos: Ita omnibus traditus est Christus. Idè in cæna se bonis prius communicauit, post cænam verò traditus est in manus peccatorum. Et tandem vbi mortuus est, Ioseph ab Arimathia, qui erat iustus & bonus, dignus factus est, qui illum susciperet. Verum ad quid capiunt isti omnes? Mali, vt malum illi inferant; Boni, vt bonum inde auferant. Mali, vt perdant; Boni, vt teneant, teneant (inquit) & occiderent. At sponsa: *Tenui illum, nec dimittam.* Voluit autem Dominus teneri ab impiis, illum malè tractantibus, vt teneretur à piis illum venerantibus. Voluit ab illis mortem suscipere, vt illis vitam communicaret.

In Passione ergò Domini has duas aduersitates eius considera, quòd captus fuit, & tentus ab inimicis suis; & quòd ab illis durissima passus est. Populus hæc duo mala pattebatur in Ægypto, quòd erat in potestate Ægyptiorum, & quòd Ægyptii ad amaritudinem ducebant animam eius. At libertate fruens in terra promissionis omnibus bonis replebatur. Vt ergò & nos vocemur in libertatem, eripuit nos de potestate tenebrarum. Vt bonis in hac libertate fruamur, transtulit in Regnum Filii sui, qui est Patri dilectissimus. Nam liberi sunt filii, qui iidem hæredes sunt secundum spem vitæ æternæ. At Diabolus captiuas etiam tenet mulieres oneratas peccatis, vt & angustiarum imponat in humeros earum, & tandem morte afficiat. Quid putas Deus populo, si non obediat voci eius, comminatus

18. narus fuerat: *Reductaque te Dominus el-
sibus in Ægyptum, per viam, de qua dixi
tibi, ut eam amplius non videres. Ibi ven-
deris inimicū tuus.* Si liberatio ab Ægypto
certa figura est ereptionis electorum a po-
testate tenebrarum, absque dubio redire
in Ægyptum, ibique vendi inimicis, rela-
plus est in pristinam seruitutem sub pote-
stare aduersarii nostri Diaboli. Quid ve-
69. rō mali sustinetur tibi? *Et erit vita tua quasi
pendens ante te. Timebis nocte, & die, &
non credes vita tua.* Quid verò per hæc
verba significatur, per sequentia declara-
tur: *Mane dices: quis mihi det vespere?
Et vespere: quis mihi det mane? propter cor-
dū tuiformidinem, qua terreberis.* Ac si di-
cat, tantus erit terror, tanta tribulatio, vt
ad horam vix te viuere arbitreris. Hæc est
conditio eorum, qui Diaboli sunt captiui.
O quam mala! Vt nos ab his eximeret Fi-
lius Dei, passus est ab inimicis suis.

7. Cogita, quanta calamitas sit, teneri &
vinciri ab hostibus & odientibus: que idē
commemoratur de populo. Et dominati
sunt eorum, qui oderunt eos. Cogita quā-
ta miseria, sustinere ab odientibus pœnas
tales, vt sustinens dicere possit: *Satiati
sunt penis meis.* Cur ergo tu, qui vides
Dominum tuum, talem pro te à peccato-
ribus sustinuisse contradictionem, non re-
cedis à tabernaculis impiorum? non sal-
uaris à generatione ista pessima? non exis
de Babylone? non elongaris à consuetudi-
ne iniquorum? consortia non effugis pec-
cantium & malefactorum? *Qui tangit pi-
em inquinabitur ab ea, & qui communi-
cauerit superbo, induet superbiam:* inquit
Sapiens. Ergo si in exercitu fueris pecca-
torum, cum Christus traditus sit in manus
peccatorum, ipsumque illi dolo tenuerint
& occiderint, particeps factus delictorum
eius, etiam de plagis eius accipies conse-
quenter. Et tu ergo inter crucifixores Chri-
sti sustines, aut appetis computari? Inter
Iudæos inimicos illius? qui sunt Synago-
ga Sathanae?

8. Sed modum videamus, quem tenere
disponunt in Christi perditione. *Dicebant
autem non in die festo; ne forte tumultus fie-
ret in populo* Modum illum meditantur,
Tom. II. Bellinsans.

quo certius consilia sua perficiantur. Ti-
mebant enim, quod si id tentarent in die
festo, quando maximus fiebat concursus
populorum, populo propter id tumultu-
ante, impedirentur à studiis suis pessimis,
eorumque selestissimi sacrilegique cona-
tus irriti redderentur. Si enim non ausi
sunt dicere, quod baptisma Ioannis erat
ex hominibus timentes turbas, quæ Ioan-
nem habebant sicut Prophetam, & alias
quærentes eum tenere, turbas pariter ti-
muerunt, non immeritò statuerunt. *Non
in die festo; ne forte tumultus fieret in popu-
lo.* Verum quia in die Azimorum necesse
erat occidi Pascha, non tam figurale quam
verum; & iota vnum aut vnus apex non
præterbit à lege, donec omnia fiant; sic
Domino disponente, *In die festo*, quod di-
citur Pascha, *Pascha nostrum immolatus*
est Christus. Contigit autem hoc ex parte
ipsorum; quoniam traditor promisit illis,
eum tradere sine turbis. Contigit verò ex
parte Domini, quia illa hora erat, in qua
transiturus erat de hoc mundo ad Patrem.
Pascha autem à Phasce transitus est, transi-
tus (inquam) Domini per Ægyptum, per-
cutientis Ægyptios, aëreas videlicet po-
testates, ac principes triumphantis illos in
semetipso, per sanguinem Crucis suæ; &
ita transire facientis electos suos à terrenis
ad cœlestia. Præterea qui pro omnibus
passus est, ab omnibus, quantum licuit,
conspici voluit. Nunc in eum, nos non vi-
dentes, credemus, vt verè sint beati, qui
non viderunt, & crediderunt. At quando
potuit illum videre omnis caro, quantam
potuit, voluit ipse, spectantiū adesse mul-
titudinem. Vt etiam in hoc figura serpen-
tis impleteretur, cuius aspectu sanabantur, à
serpentibus peccatorum lauciati. Hoc pa-
cto, quod magis contemptus est & irritus à
respicientibus & despicientibus & impro-
perantibus, eò nos abundantius gloria &
honore coronauit. Secretum quærit Con-
cilium malignantium, vt certius exequatur
malignitatem suam: Christus verò in
conspetu gentium reuelauit ignominiam
suam, vt euidentius demonstraret beni-
gnitatem suam.

Mat. 21.
25.
Matth. 21.
46.
Luc. 22. 7.
Mat. 5. 18.
1. Cor. 5. 7
Luc 22. 6.
Ioan. 13. 1.
Exo. 12. 11.
Colo. 1. 15.
1. Petr. 1. 8.
Ioan. 20. 29
Ioan. 3. 14.
Num. 21. 9
9
9

Rursus intelligimus, hoc propensioris
fuisse

Luc. 3. 6.

Thren. 1. 12.

Zach. 12. 10.

Iudic. 19. 29.

Iudic. 19. 29.

Iudic. 20. 6.

Iudic. 19. 25.

fuisse consilii, ut & qui praebant, & qui sequebantur, atque adeo & omnes fines terrae, & omnes generationes viderent salutare Dei nostri; quasi clamet in medio tribulationis omnibus profusus, qui terram calcant, dicens: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte dolorem meum; aspiciat ad me, quem confixerunt.* Leuita, cuius vxor perit a libidine scelestorum, illam diuisit in frustra, & misit in omnes terminos Israël. Quod cum vidissent singuli, conclamabant: *Nunquam res talis facta est in Israël.* Sic & maritus vxoris dicebat: *Nunquam tantum nephas, & tam grande piaculum factum est in Israël.* Videat, videat omnis caro, videant omnes termini terrae mortem Christi, mittatur corpus eius in frustra, ut ab omnibus intelligatur. Tota nocte abusi sunt impii vxore Leuitae. At mulier recedentibus tenebris venit ad ostium, & ibi corruit, & ibi apparuit mortua. Iudaei in tenebris cogitant suam explere libidinem, ne forte tumultus fieret in populo. Et ideo dicunt: *Non in die festo, non clara luce, non videntibus populis.* At Deus voluit manifestissimam esse mortem Christi, in quem incredibili furore libidinis irruit Synagoga; ut sic accendatur omnium zelus ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum atque salutem. Hinc & qui praecesserunt omnes in vmbra sacrificiorum, Passionem Domini conspexerunt. Qui vero secuti sunt, apertam veritatem contemplantur, in qua viderunt omnes, ac vident in ligno pendentem. Ergo nostrum est Passionem Domini attentè contemplari, diligentissimè intueri, iugique meditatione in corde versare. Ideo enim Christus ipse & illam, tam Iudaeis praedixit quam discipulis suis, & illius commemorationem instituit in Eucharistia, qua mortem Domini annuntiamus donec veniat gloriosus, praemittens signum suum, Crucem videlicet. Nam tunc apparebit signum filii hominis in caelo. Ergo Christiane, qui credis in Filium Dei, qui passus est sub Pontio Pilato, mortuus & sepultus, ne auertas faciem tuam ab isto paupere. Vide quae pro te passus est, ut sis socius Passionis eius, &c.

SECVNDA PARS.

Nunc conuiuium attendamus, quod Domini Passionem praecurrit. Vbi prius ad memoriam reuocanda est figura Agni Paschalis, de quo tria praecipitur Dominus, videlicet, quod immolaretur; quod sanguine illius postes domus lenirentur, quod carnes eius comederentur assae igni. Ecce immolatio: *Concilium fecerunt, ut lesum dolo tenerent: & occiderent.* At in conuiuium illius carnes comeduntur, ut denique per asperionem sanguinis eius protegatur à ruina & demonio. Immolauit Iudaeus, ut comedit Christianus. Ideo & conuiuium praecessit ad hoc designandum.

De quo tria nobis proponuntur. Primum est effusio unguenti super caput ipsius recumbentis. Secundum, discipulorum indignatio est. Tertium vero ipsius Domini admonitio. De primo dicit Euangelista. *Cum esset in Bethania in domo Simonis Leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.* Vbi per istam sanctam vnctionem duo nobis designantur. Alterum ex parte Christi; Alterum ex parte nostra. Ex parte Christi habemus, quod ipse per Prophetam Isaiam iam dixerat: *Spiritus Domini super me, ed quod unxit me, Euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde.* Vbi aperte videtur, quod per vnctionem intelligitur spiritus: quo spiritu intelligitur Christus primum consecratus in cultum Dei. Nam tabernaculum, altare, & vasa omnia, destinata ad cultum Dei, oleo consecrata sunt: Ita & Aaron, & filii eius, atque adeo Sacerdotes, oleo pariter inuncti sunt, & sanctificati, ut istarent, & ministrarent coram Domino. Nam vnctione illa materiali, per spiritum Dei instituebantur Sacerdotes sancti. Ita Christus, super quem requieuit Spiritus Domini, ad hoc designandum, voluit & oleo materialiter perungi, ut non ad alios vsus, essemus certi, ipsum esse praordinatum, quam ut offerret hostiam sanctam, Deo placentem pro peccatis nostris Sacerdos in xter-

in æternum. Secundo ut intelligatur, non à seipso sibi sumpsisse hunc honorem, ut Pontifex fieret, sed venit missus à Deo, & ductus à Spiritu, ut tentaretur à diabolo, ut in eo quod tentatus est, & passus, factus obediens usque ad mortem, opus consummaret sibi à Deo Patre commissum; nempe ut redimeret nos ab omni iniquitate, & manderet sibi populum acceptabilem, scilicet honorem operum. Ergo Passio Christi, opus Dei est. Tu ergo illam attende, veluti opus Altissimi, qui misericordia motus, non ex operibus iustitie, quæ fecimus, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit.

11 Ex parte nostra est, quod mulier vixit illum: quod faciunt fideles, quando sequuntur vestigia eius, qui passus est pro nobis, communicantes illius Passionibus, portantes stigmata eius, semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ad gloriam eius. Ideo David post verba illa: *Vnixit te Deus oleo latitie præ consortibus tuis: addidit Mirrha, & gussa, & cassia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus te delectauerunt filie regum in honore tuo.* Quasi proponat similitudinem nobilium puellarum, quæ vnguento ex pretiosis aromatibus confecto, aspergant vestimenta Christi, quæ custodiuntur in arceis eburneis, ut illis indutus in honore, sentiens vestimentorum fragrantiam, delectetur. Qua similitudine innuitur, quod qui Christum imitantur in eo, quod vinctus est, procedens ad pugnam cum hoste maligno in campum certaminis suæ Passionis; iste configuratus corpori humilitatis eius, quemadmodum vestimenta corpori coaptantur, tum honorat, tum delectat Christum, ut pro ignominia Crucis honoreretur, pro acerbitate Passionis delectetur. Num igitur non honorabimus & delectabimur cum, qui pro nobis morte turpissima æque ac acerbissima sustinuit cõdemnari?

12 Sed erant quidam indigne ferentes, nempe Iudas, qui fur erat, & lucrum suum cogitabat. Hi sunt, qui Christo non compatiuntur, & Crucem fugiunt, quærentes quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi; quamvis & specie pietatis hanc suam impietatem

prætextere moliantur, dicentes: *Quare Iob. 12. 5. unguentum hoc non venit trecentis denariis, & datum est egenis?* dixit tamen hoc Iudas, non quia de egenis pertineret ad eum, sed quia fur erat. Quid hinc hauserit Iudas, innuit Evangelista, post acta in hoc conuiuio subdens immediate: *Tunc abiit*

*Mat. 26. 14. Iudas ad Principes Sacerdotum, & ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos: Et exinde quærebat opportunitatem, ut traderet eum illis: En quantum est auaritiæ scelus, ut ea quoque, quæ cultui diuino ascripta sunt, vsurpare non vereatur, neque aliud à Deo expectat, quam terrenâ emolumenta. Hoc scitote vos, qui legata non soluitis. Hoc vos, qui facti dicitis: *Hæreditate possideamus Sanctuarium Dei.* Hoc illi, qui nullum non scelus aut sacrilegium patiare parati sunt, ut ditentur; quando & Iudam impulit auaritia, ut Filium Dei traderet in manus inimicorum suorum. Hæc est simulata sua pietas erga pauperes, cum tamen de illo verum sit Proverbium: *Fratres hominis pauperis oderunt eum, insuper & amici procul recesserunt ab eo.* En pauper Christus, qui non habet, vbi caput suum reclinet: Quis eum magis odio habuit, quam qui in mortem tradidit? Hic frater est illi pro-*

pinquus, qui supplantas supplantauit eum. Amicus ille, cui dictum est: *Amice ad quid venisti?* Num amicus iste duplex animo, non procul recessit ab eo, quando abiit ad Principes Sacerdotum, ut traderet eum illis? Si autem verum est, quod dixit Veritas: *Quamdiu vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis:* Iudam imitantur illi, ad quos de egenis non pertinet, sed eos abominantur magis. Vis videre qui, & quot sunt huiusmodi? Audi Salomonem: *Multi colunt personam potentis, & amici sunt boni tribuentis.* Ratio? Audi: *Diuitia addunt amicos plurimos: à paupere autem, & hi quos habuit, separantur.*

In Christi monitione habemus, primum reprehensionem de molestia illata Mariæ vngenti; ait enim: *Quid molestus huius mulieri?* Qua reprehensione confirmatur documentum illud: *Noli prohibere benefa-*

- cere eum, qui potest, si vales & ipse benefac.*
 Secundo habemus laudem mulieris: *Bonū enim opus operata est in me.* Heus tu quid pluris facis? obiurgationes hominum, an Christi laudem & prædicationem? Nosti *Psal. 52. 6.* quid David cecinerit? *Deus dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos.* Nosti Paulum Iudæis nolle placere, volentibus eum circumcissionem prædicare, & ingerere gentibus accedentibus ad Christum, sed eorum magis oblocutiones sustinere, & dicere: *Gal. 1. 10.* *Si hominibus placerem, Christi seruus non essem?* Etenim Deus seruos suos protegit à contradictione linguarum, sicque protegit, vt etiam commendet & honorer. Sic Abraham ab eo commendatus est apud *Gen. 20. 7.* Abimelech, cui de illo dixit: *Orabit pro te, quia propheta est.* Ita Iob Deus laudat, simillius amicis criminans dicens: *Iob 42. 7.* *Iustus est furor meus in te, & in duos amicos tuos; quoniam non esis locutus coram me re. Etum, sicut seruus meus Iob. Ite ergo ad seruum meum, & offerte holocaustum pro vobis. Iob autem seruus meus orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, vt non vobis imputetur stulticia.* Vbi etiam apparet, quod Iob horum male loquentium argutiis nunquam cessit; vt discamus, mundi nos non curare obrectationes, quibus à bonis operibus retrahere nos conatur, detrectans de nobis tanquam malefactoribus; imo nec impiorum iniquas leges pendere, sicut *Dan. 6. 13.* Daniel non curauit de lege Darij, qua vetabat etiam Deum exorare. Sic sancti Martyres actestres Christi, iussa omnia tyrannorum contra fidem spreuerunt. Sic & Apostoli neglexerunt iussa Principum Iudæorum, prohibentium ne in Christi nomine loquerentur.
14. I ergo, qui nos à Christi obsequio auertere conantur, dicamus cum Petro & Iohanne: *Act. 4. 19.* *Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire, quam Deum.* Consideremus *Mat. 10. 31.* quanti facienda sit Dei lex, Christi laus, qui se in hoc mundo confidentes, confitebitur coram Angelis Dei, quando laus erit vnicuique à Deo, & ita aures elaudamus obstrepentium criminatōnibus. Sic enim Deus redimet nos à calumniis hominum.
- Æ quo ergo animo, eorum feramus molestias. Arguant, reprehendant, crimineantur: Tu benefac bonus, & rectus corde, ambulans simpliciter, & ita confidenter. Nam Deum, qui prospector est cordis, in tempore suo illuminabit abscondita tenebrarū. Si Iudas obloquitur, Christus confitebitur coram Patre suo, dicens: Hic vir, hæc mulier bonum opus operati sunt in me: Et dicetur nedum in toto mundo, sed super astra cæli, quod quisque iustus fecit in memoriam eius. O eloquium dulce, & suauē vocem, o perenne, & irrefragabile præconium! Quid? Et qui nūc insaniunt abentes post vanitates & insanias falsas, & imidentes, qui exeunt de Sodomis, & laborant in fabrica arcæ, in qua saluantur electi, & dicunt: *Vt quid perditis hæc?* Casus labor, vanum est ante lucem surgere cubilibus & impudicitias, delicias perdere, quibus frui possumus. Hi (inquam) insaniētes tunc admirabundi clamabunt: *Hi sapientes sunt, quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improprij; nos insanti vitam illorum estimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei.* Tacuit mulier bono operi intentata, nihil pendens indignantium obiurgationes; propterea Christus illius suscepit patrociniū, illam defendens & laudans, illos arguens. Iidem & nos vacantes virtuti, surdos nos exhibeamus oblatrantibus, & erit Deus pro nobis. *Quis enim accusabit aduersus electos Dei, quando Deus est, qui iustificat?* En exemplum patens: Locuta est Maria & Aaron, contra Moysen propter vxorem eius Æthiopiā, & dixerunt: *Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dominus (erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra) statim locutus est, & dixit: Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis seruus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore enim ad os loquor ei, & palam, & non per anigmata & figuras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere 10.**
- seruo

seruo meo Moysi: Ac deinde: Et ecce Maria apparuit candens lepra, quasi nix. Vide tacentem Moysen, & non reddentem maledictum pro maledicto: Vide illius protectorem Deum, & calumniantium reprehensorem & vltorem. O insigne documentum!

16. Tertiò addit Christus rationē suā laudis, qua probat, quòd mulier benefecerit, dicens: *Nam pauperes semper habebitis vobiscum, me autē non semper habebitis.* Quod habuit hæc fecit. *Mittēs enim hæc vnguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.* Quibus in verbis docemur, quid & nos facere oporteat. Primum ergò discamus bonum semper facere, secundum opportunitates. Opportunum fuit Christum vngere tūc, opportunum est semper pauperibus benefacere: Illud facere, hoc non omittere. Dicunt impij: *Vt amur creaturam tanquam in iuuentute celeriter.* *Coro-*
Gal. 6. 10. *nemus nos vobis antequam marcescant.* Ergò dicamus & nos: *Dum tēpus habemus, operemur bonum,* recordantes quod non semper Christum habebimus; quia veniet tempus, & auferetur a nobis sponfus. Iam olim a discipulis ablatu est per mortem suam, nunc a nobis auferetur per mortem nostram. Dum viuimus, adest nobis, si nō illum repellimus; quando & in pauperibus nobis se offert, vt facile obsequium illi præbeamus. Discamus præterea, opera bona plus habere virtutis, quam appareat oculis hominum. Maria dum viuam vngit, præuenit mortui vnctionem, accepit Christum vnctionē hanc pro obsequio, quòd mortuis consuetum fuerat exhiberi; vt mortuum veneretur, quem viuam dilexerat. Tu ergò, quod tuum est, fac: Deus, quod suum est, faciet; quando beneplacitum erit illi. Cōiunxit Maria opus suum cum Passione Domini: nam *ad sepeliendum me fecit,* ait Dominus. Ita ergò coniunge opera tua cum Passione Domini, vt vbicunque illa fuerit prædicata, commemorata, honorata, rememorata, particeps illius sis, partem ciborum accipiens, quā & ipse.

17. Caue autem super omnia, quod cauendum iubet Sapiens: *Non fueris hypocrita in*

conspectu hominum, ne scandalizeris in labijs hominum, & reuelet Deus absconsa tua, & in medio Synagoga elidat te, quoniam accessisti malignē ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo, & fallacia. Infelix Iuda in hanc hypocrisim & malignitatem impexit, & nunc comedit fructum adinventionum suarum. Vide autem, si non illum sapiens quasi digito demonstrauit. Quid est prætere zelum pietatis, verè autem turpè sacrilegumq; lucrum meditari, nisi hypocrisim colere in conspectu hominum? Quæ tam fuit perfectæ, vt discipuli quoque, quorum sincerus erat animus, in eandem consenserint, atque incurrerint indignationem? Quam infeliciter scandalizatus est in labijs hominum, quando intellecto concilio Iudæorum, quòd collegerunt aduersus Iesum, vt eum morti traderent, abiit ad Principes sacerdotum, & ait illis: *Quid vultis mihi dare,* *Matth. 26.*
& ego eum vobis tradam? & accepta pro-
15. missione triginta argenteorum quærebat opportunitatem, vt eum traderet: Heu quantum scandalum! Sed ecce tibi reuelatio absconforum suorum a Deo facta, quando, Deo volente, & ipse aperuit peccatum suum, & ager ille, qui triginta illis argenteis emptus est, vocatus est ager sanguinis; & ipsa sibi a se confecta mors, toti mundo nota; quid est aliud, quàm elisio, qua Deus hunc pessimum hypocritam & malignantem elidit, plusquam in medio synagoga? Sicuti quod mulier fecit, euulgatum est, vbicunq; in toto mundo Evangelium est prædicatum: haud secus huius sacrilega peruersitas se diffudit in omnes fines terræ; incipiens a synagoga, & progrediens vsq; ad terminos orbis terrarum. Rationem autem huius tam grauis punitionis amplificat Sapiēs dum adiicit: *Quo-*
Eccl. 1. 40. *niam accessisti malignē ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo, & fallacia.* Accessum istum malignum, quænam verba potuerunt explicatius denudare, quam Evangelistæ dicentis: *Qui autem tradidit eum, dedit illis (nempe cohorti & ministris) signum, dicens: Quemcunque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum dixit: Ave Rabbi, & oscu-*
Matth. 26.
48. *lat ue*

- latus est eum?* Qui tam malignè accessit ad Dominum, nunquid non habuit cor plenum dolo & fallacia? Quando scandalizati fuerunt quidam discipuli in labiis Christi, suam carnem promittentis, & exhibentis ad manducandum; quis dubitauerit & hunc pessimum fuisse scandalizatum? Dixit enim tunc Iesus ad Apostolos: *Nonne ego vos duodecim elegi. & unus ex vobis diabolus est:* & tamen non discessit ab eo, cum multi discipulorū abiissent retrò. Hoc quare? quia cor eius plenum erat dolo & fallacia: *Loculos portabat, & sur erat.* Avaritia illum retinuit, ne recederet, simulans pietatem dolosus & fallax: id quod exitus iste malignus probavit apertè. Sit nobis iste malignus statua salis, qua cōdiamus mores nostros, ut caueamus ab hypocritis, à scandalo, à malignitate, à dolo. Ne participes delictorum, plagas easdem accipiamus; memores illius documenti: *Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum.* Deus nobis adiit præbès gratiã, qua illi obsequamur semper, cui est honor & imperium in sæculo. Amen.

M O R A L E.

18. **O** Superba hominum corda, quid indignamini cōtra fratres vestros? Quid de proximis vestris obloquimini, tanquã de malefactoribus? Quid opus eorum exprobratis tanquam malum, propter falsum zelum insipientiæ vestræ? Saulus æmulator existens paternarum suarum traditionum, illos persequebatur, qui Christi nomen inuocabant; sed ignorans id fecit in incredulitate. Iudæi æmulationem Dei habentes, contradicebant his, quæ dicebantur à Sanctis Apostolis; sed id præstabant non secundum scientiam, quia suam quærentes iusticiam statuere, iustitiæ Dei non erant subiecti. Apostoli ipsi, videntes vnguētū pretiosi effusionem super magistri caput factam, indignati sunt dicentes: *Vi quid perditio ista vnguenti facta est: potuit enim vnguentum istud vanundari multò, & dari pauperibus.* Sed obscuratum erat insipiens cor eorum; non considera-

tes, quòd improprium illorum erga mulierem, refundebatur super Christi caput, qui opus illud non prohibuisset. Tot die murmur auditur hominum cōtra homines, dum trabem, quæ in oculo nostro est, non videntes; acutiùs videmus festucam in oculo fratris nostri, nostram negligentes vitam, vitam aliorum carpiunt maledictis. Dei gloriam videmur quærere, sed gloriamur in laude nostra; nos ipsos, quasi zelum habentes Dei, ostentantes, dum aliorum arguimus opera. Hæc generatio est illa, de qua scriptum est: *Generatio cuius excelsi sunt oculi, & palpebra eius in alta surrexit.* Cæteros lugillare, se se exaltare est. Quid erigunt oculos, quasi iudices sint, ut arguant, & syndicent aliorum facta? Quis te constituit iudicem super eos? & quis tibi dedit hanc potestatem? Etiam si iudex constitutus esses à Deo, vocem tamen hanc tibi audire conuenires: *Diligite iusticiam, qui iudicatis terram. Sentite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum: quoniam inuenerit ab his, qui non tentant illum.* Tentat Deum, qui duplici corde illius quærissententiam, illius assumit iudicium; illius videtur honorem zelare, & iudicat tamen ex timore cordis sui. Sic Iudæi, qui illi, qui fuerat cæcus, dicebat: *Da gloriam Deo, nos scimus, quia hic homo peccator est.* Idèd dicit Sapiens: *In simplicitate cordis quærite illum: benè de illo sentientes, non crudelè illum constituent, non insipientem; qui asperè iudicet, & in furore; vel qui non videat crimina illa, quæ isti vident; & propterea non ipse damnat, quæ isti temerariè audent condemnare.*

O malum mentis superba! o malum linguæ maledicentis! o malum hominū, qui consulete indignantur, & prorumpunt propterea in murmuraciones! *Beneignus est spiritus sapientiæ, & non liberabit maledicum à labiis suis, quoniam renem illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus, & lingua eius auditor.* Intelligis benignum esse spiritum sapientiæ? ergo vbi indignatio, ibi insipientia, ibi non cordis simplicitas sed duplicitas. Tibi incogitatus

gnitus est sensus iste tuus, non reprehendite propterea cor tuum, sed maior est Deus corde nostro, videt quæ non patet.

Prov. 15. 11.

Inferius est perditio coram Domino, quam magis corda filiorum hominum? Videt, videt Deus ignorantiam tuam, superbiam tuam, iniustitiam tuam, aliorum vitia carpentem, quin & vitia deputantem, quæ bona opera sunt. Et propterea ex sua benignitate tuam ipse increpabit inclementiam; & te maledictum à labijs tuis non liberabit, labia tua ipse corripiens. *Quonia*

Cap. 1. 10.

auris zeli audit omnia, & tumultus murmurationum non absconditur. Auris zeli, (inquit) tu zelari videris pro Deo, veluti suscipiens causam eius, & arguens qui illum offendit. Sed iste zelus tuus non est secundum scientiam, nõ verè Dei est, quia amarus est. Quid si zelum habet amarus, non sicut Phinees zelatus est pro Deo suo, zelo Dei, zelus est indignationis, zelus immitis. *Quid amularis pro me?* dixit

Num. 15. 11.

Num. 11. 19.

Moyse ad Iosue. Zelus iste culpatus est, quoniam ex superbia proficiscitur. Ergo zelus Dei ardet contra falsum zelum, auris zeli audit omnia. Zelat Deus contra indignantes, contra murmurantes. Testis est lectio, quæ ait: *Sciens Iesus dixit: Quid molesti estis huic mulieri?* Vide quanta fuerit Dominus adversus falsos istos zelatores: redarguit quod sine ratione molesti sint mulieri: laudat opus eius: *Bonum enim opus operata est in me* Probat duplici ratione, quod bene sit operata. Primum dicens: *Pauperes semper habebitis; me autem non semper habebitis.* Deinde: *Mittens enim hac unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit:* quasi dicat: Mysteriorum plenum est opus eius; Deo auctore illud perfecit, qui futura prospexit. Addit deum: Tantæ bonitatis opus istud est, ut per totum mundum euulgandum sit; quod vos hic reprehenditis in occulto, in conspectu gentium reuelabit iustitiam suam, sanctitatem, & bonitatem. *Amen dico vobis: Vbi cumq; predicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod hoc fecit in memoriam eius.* Vides quam exardeat zelus Dei contra eos, qui zelum Dei præcedentes innocentes arguunt, vel etiam

peccatores exacerbant? Quam re peccat multipliciter homo. Peccat arrogans sibi iudicium, quod non est illi datum. Peccat nõ corripiens ad emendationem, sed murmurans ad detractionem. Peccat aures audientium corrupens, & fetorem iniquitatis passim dispergens. Peccat errans in iudicando, dicens interdum malum bonum, & redarguens laude dignum. Peccat, quoniam ab origine indignationis alia multa præterea fluunt peccata & mala. Moyse sit testis.

Moyse qui populum eduxit de Ægypto, qui duxit illum per desertum, quadraginta annis sustinens eorum durissimos mores, prohibitus est, ne illum introduceret in terram, propter quam omnia illi præcedentia facta fuerant: deo enim educti de Ægypto, idè per desertum ducti, ut in terram deniq; illam inducerentur. Quid

ita? *Mibi* (inquit ipse Moyse) *indignatus* *Deut. 1. 37.*

Dominus propter vos, dixit: Non ingredieris illuc: nempè in terram illam. Cur verò sic indignatus fuit Dominus? propter vos (inquit) *Quare propter vos? Audi psallentem* *Psal. 105,*

Dauid: Et tentauerunt eum ad aquas con- *33.*

traditionis: & vexatus est Moyse propter

eos, quia exacerbauerunt spiritum eius.

Nunc audi exacerbatum Moyse: *Audite*

rebelle, & increduli. Num de petra hac

vobis aquam poterimus elicere? Quid indè? *Num. 20.*

Dixitque Dominus ad Moyse & Aaron: *10.*

Quia non credidisti mihi, ut sanctificaretis *12.*

me coram filiis Israel, non inducetis hos

populos in terram, quam dabo eis. Dura

visa est Moyse populi murmuratio contra

Dominum. Zelatus est Deum, sed non ad

mensuram indignatus est, exacerbatus

est spiritus eius. Hinc obfusata mens eius,

dubitavit, num Deus populo tam re-

belli & incredulo daturus esset aquam. Et

ne putaretur de Dei potentia titubare, non

dixit: Num poterit Deus de petra hac

vobis aquam elicere: sed dixit: *Num poterimus?*

ne fortè si non exiret aqua, ascriberetur

impotentia Dei, sed ipso-

rum Moyse & Aaron. Dubitavit ergo de

clementia Dei, timens illum indignatum,

sicut ipse fuerat indignatus. Non aduertit

bonus Moyse, quod maior est Dei pa-

tientia,

tencia, quam hominum. Vbi Moyses ipse,
Nuu. 12. 3. qui mitissimus omnium hominum erat,
 indignatus est contra populi perfidiam &
 peruicaciam, patiens fuit Deus, & præ-
 stabilis super eorum malitia. Tunc iratus
 est Dominus contra fidelissimum seruum
 suum Moysen, quando de sua benignita-
 te dubitauit, de patientia, de longanimitate,
 de clementia, de misericordia, quam
 toties fuerat expertus super populū, quam
 ipsemet confessus fuerat. Iam pluries Deus
 furorem suum accenderat super populum
 propter eorum duritatem, perfidiam, ob-
 stinationem. At Moysi indignatus, quia
 non credidit illius bonitati & sanctitati.
Exod. 32. 11. *Et non sanctificasti me:* inquit. Moyses
 dum patiens fuit, fudit & pro populo pa-
 tientie Dei; propterea volentem Deum
 populū perdere, qui vitulum adoraue-
 rat, qui Deo non crediderat super terræ
 fertilitate & facilitate, placauit & popu-
 lo propitiatus. At exacerbatus semel, exa-
 cerbarum sic Deum arbitratus est, vt non
 crederet aquam promittenti. O indignatio,
 quam nocens est, quam hominibus
 perniciosa. Iusta videbatur Moysis in-
 dignatio, sed excedens fuit, ad increduli-
 tatem vsque pertinuit. Vbi de Dei ele-
 mentia dubitauit, indignus reputatus est,
 qui terram introiret; sola Dei misericor-
 dia aditum facit ad gloriam Dei, qui nos
 coronat in misericordia & miserationi-
 bus. Quid ergo erit, vbi falsa erit indi-
 gnatio, iniusta, illicita? nec te demulceas
 quasi pro Deo zelantem. Nam & Moyses
 zelabat pro Deo suo, sed à zelo Dei ele-
 mentiam auferbat, rigorem tribuebat.
Sap. 1. 6. Quid tibi igitur iudex arrogans? Iudex
 seuerus? Iudex iniustus? *Benignus est spi-
 ritus sapientia;* dixit Salomon: non seue-
 rus, non asper, non atrox, vt es tu.
Sap. 1. 10. Tumultus murmurationum audietur à
 quo? à Deo. Intelligit, qui propterea cor-
 ripit inquietos, & perdit omnes, qui lo-
 quuntur mendacium. Sed quis non audit
 tumultus murmurationum? vox, quæ
 nunquam cessat: linguarum diuisio atque
 confusio diuisit omnes gentes. At in mur-
 murationibus concipiunt lingue omnes
 consentiunt omnes, & lingua linguæ acuit.

Heu quam labilis est lingua, quam facile
 laxatur in murmuraciones! Colligeli va-
 les tot tua detrahentia verba, tot falsa, tot
 iniqua: hoc non vales. An putas & Deum
 ista latere, vel quoddam obliuiscatur? Audi
 Sapientem. *Spiritus Domini repleuit orbem
 terrarum, & hoc quod continet omnis
 scientiam habet vocis:* propter hoc, quilo-
 quitur iniqua, non potest latere, nec præ-
 teriet illum corripiens iudicium. Spiritus
 Domini, mens Domini, qui continet omnia,
 non exclusus; qui replet orbem ter-
 rarum, non inclusus; qui vbique est, non
 diffusus: scientiam habet vocis, scit quid
 quisque loquatur, Quomodo ergo tu in-
 qua loquens, qui teipsum latere, Deum te
 arbitraris latere? De omni verbo otioso
 reddes rationem in iudicio; non ergo te
 præteriet corripiens iudicium. Corripies
 à Iudice: damnaberis à iudicio. Heu Iudas
 author murmuracionis in conuiuio, quod
 te rapuit indignata auaritia tua: Qui mu-
 lierem bene operantem iudicasti, teipsum
 malè murmurantem condemnasti. Falsus
 zelus tuus misericordiam in pauperes præ-
 tendebat, & auaritia ardebat cor tuum,
 mens tua impia atque sacrilega. En inten-
 tus zelus à peccatoribus, en iustitia, quam
 protegere volunt videri; *Generatio, quæ
 sibi munda videtur, & tamen non est læta à tu-
 fordibus:* quæ propterea non erit à iudicio
 immunis. Qui de bono opere murmura-
 uit, iam apud omnes infamis est, odio-
 sus est, & maledictus. Quid ergo? *castro
 dite vos à murmuracione, quæ nihil prodest,
 & à detractione parite lingua.* Benjamin
 amantissimus Domini habitabit cõfiden-
 ter in eo, quasi in thalamo tota die mora-
 bitur; & inter humeros illius requiescet.
 Ille, ille amantissimus est Domini, quia
 quasi in thalamo moratur, fugiens homi-
 nes murmurantes; iste de hoc mari ma-
 gno eripietur, portatus quasi ab humeris
 Domini, ibi requiescens, ibi cõfidenter
 innixus Deo, qui diligit eos, qui am-
 bulant in veritate. Quod
 nobis concedat.
 Amen.